

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Nezaměstnanost mladých osob v Řecku, Španělsku a
Itálii**

Martin Hejda

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Martin Hejda

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Nezaměstnanost mladých osob v Řecku, Španělsku a Itálii

Název anglicky

Unemployment of young people in Greece, Spain and Italy

Cíle práce

Hlavním cílem práce je popsat vývoj, strukturu a dopady nezaměstnanosti u mladých osob do 25 let věku ve vybraných státech Evropské unie – v Řecku, Španělsku a Itálii prostřednictvím analýzy problematiky trhu práce a nezaměstnanosti.

Mezi vedlejší cíle patří:

- Definovat nezaměstnanost jako ekonomický fenomén
- Analyzovat vývoj nezaměstnanosti v Řecku, Španělsku a Itálii
- Analyzovat příčiny nezaměstnanosti v těchto zemích
- Komparovat výši, vývoj a strukturu (podle věku, pohlaví, stupně vzdělání, oboru) nezaměstnaných
- Analyzovat a komparovat aktivní a pasivní politiku zaměstnanosti
- Komparovat vybrané země s EU

Metodika

Metodický postup bakalářské práce vychází z výše uvedených cílů. Zahrnuje vymezení teoretické podstaty zkoumané problematiky, dále analýzu problematiky trhu práce a nezaměstnanosti mladých osob ve vybraných státech EU.

Pro vypracování teoretické části práce bude využito získaných znalostí ze studia odborné literatury a článků. Budou zde vysvětleny důležité pojmy vztahující se k problematice nezaměstnanosti. Nejprve bude použita metoda deskripce.

V praktické části bude využita metoda analýzy a komparace. Pomocí analýzy budeme zkoumat vývoj, příčiny nezaměstnanosti ve vybraných zemích. Strukturální analýzu poté použijeme při sledování míry nezaměstnanosti podle různého členění obyvatelstva s přihlédnutím na věk, pohlaví a dosažené vzdělání. Komparace bude využita při analýze nezaměstnanosti vybraných zemí mezi sebou.

Doporučený rozsah práce

40 – 60 stran

Klíčová slova

Nezaměstnanost, trh práce, mladí lidé, míra nezaměstnanosti

Doporučené zdroje informací

- BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-16-4.
- BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.
- DVOŘÁKOVÁ, Z. *Management lidských zdrojů*. Praha: C.H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-893-4.
- HELÍSEK, M. *Makroekonomie : základní kurs*. Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-25-1.
- HOLMAN, R. *Základy ekonomie : pro studenty vyšších odborných škol a neekonomických fakult VŠ*. V Praze: C.H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-007-2.
- JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, Národohospodářská fakulta, 1999. ISBN 80-7079-635-9.
- JUREČKA, V. *Makroekonomie : základní kurs*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2009. ISBN 9788024820651.
- MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. ISBN 80-901424-9-4.
- NĚMEC, O. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. PODNIKOHOSPODÁŘSKÁ FAKULTA. *Lidské zdroje na trhu práce*. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0350-6.
- SAMUELSON, P A. – NORDHAUS, W D. – GREGOR, M. *Ekonomie : 18. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 2. 3. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Nezaměstnanost mladých osob v Řecku, Španělsku a Itálii" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 11. 2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc. za odborné vedení, konzultace a cenné rady v průběhu zpracování bakalářské práce.

Nezaměstnanost mladých osob v Řecku, Španělsku a Itálii

Abstrakt

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku nezaměstnanosti mladých lidí v EU-28, poté na vybrané země Řecko, Španělsko a Itálii, v letech 2008–2019. Tyto státy se dlouhodobě potýkají s velmi vážným problémem nezaměstnanosti.

Teoretická část zahrnuje vymezení základní pojmů z oblasti nezaměstnanosti, nejdříve je definována nezaměstnanost, trh práce, druhy nezaměstnanosti, měření, dále také dopady nezaměstnanosti a možnosti řešení.

V praktické části je nejdříve analyzován vývoj celkové nezaměstnanosti všech členských států. Poté je srovnávána míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech mezi sebou a zároveň s průměrem EU-28, dále podle věku, pohlaví, úrovně vzdělání a nesouladu vystudovaného oboru s výsledným profesním uplatněním. Závěrečná část je věnována politikám zaměstnanosti vybraných zemí.

Klíčová slova: nezaměstnanost, trh práce, mladí lidé, míra nezaměstnanosti, nezaměstnanost mladých lidí, Evropská unie, druhy nezaměstnanosti

Unemployment of young people in Greece, Spain and Italy

Abstract

The bachelor thesis is focused on the problem of unemployment of young people in EU-28, then to selected countries Greece, Spain and Italy, in the period 2008–2019. These countries have been facing a very serious problem of unemployment in the long term.

The theoretical part includes the definition of the basic concepts of unemployment, the first is defined unemployment, labor market, types of unemployment, measurement, as well as the effects of unemployment and possible solutions of unemployment.

In the practical part is first analyzed the development of total unemployment of all EU-28 member states. Then the unemployment rate of young people in selected countries is compared with each other and with the EU-28 average, further by age, gender, educational level and the inconsistency of the field of study with the resulting occupation. The final part is devoted to the labour market policies of selected countries.

Keywords: unemployment, labour market, young people, unemployment rate, unemployment of young people, European Union, types of unemployment

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika.....	12
3 Nezaměstnanost jako ekonomická kategorie.....	14
3.1 Trh práce.....	14
3.1.1 Poptávka po práci.....	15
3.1.2 Nabídka práce	16
3.2 Definice nezaměstnanosti.....	17
3.3 Druhy nezaměstnanosti	17
3.4 Měření nezaměstnanosti	21
3.4.1 Míra nezaměstnanosti	22
3.4.2 Ukazatele nezaměstnanosti	24
3.5 Dopady nezaměstnanosti.....	26
3.5.1 Ekonomické dopady.....	26
3.5.2 Sociální dopady.....	27
3.6 Přístupy ke snižování nezaměstnanosti	28
3.6.1 Aktivní politika zaměstnanosti.....	30
3.6.2 Pasivní politika zaměstnanosti	30
4 Nezaměstnanost mladých lidí v EU-28.....	31
4.1 Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech..	31
4.1.1 Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí se zaměřením na Řecko, Španělsko a Itálii.....	35
4.1.2 Dlouhodobá nezaměstnanost mladých lidí ve vybraných státech.....	36
4.1.3 Nezaměstnanost mladých lidí dle věku a pohlaví ve vybraných státech ..	39
4.1.4 Nezaměstnanost mladých lidí podle vzdělání ve vybraných státech	41
4.1.5 Srovnání nezaměstnanosti v jednotlivých stupních vzdělání.....	46
4.1.6 Nesoulad vystudovaného oboru s profesním uplatněním (Isced 3-8).....	48
4.2 Přístupy k řešení nezaměstnanosti mladých lidí v EU	50
4.2.1 Politika zaměstnanosti ve vybraných členských zemích	54
4.2.2 Evropský sociální fond.....	58
4.2.3 Výdaje na politiky zaměstnanosti	61
4.2.4 Možná doporučení na snížení nezaměstnanosti mladých lidí.....	65
5 Závěr.....	66
6 Seznam použitých zdrojů.....	68

6.1	Knižní zdroje	68
6.2	Internetové zdroje.....	69

Seznam obrázků

Obrázek 1: Poptávka po práci.....	15
Obrázek 2: Nabídka práce.....	16

Seznam tabulek

Tabulka 1: Míra nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech EU-28.....	33
Tabulka 2: Srovnání míry dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28 (v %)	36
Tabulka 3: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných ve vybraných zemích a průměru EU-28 (v %)	38
Tabulka 4: Míra nezaměstnanosti mladých mužů ve vybraných státech a průměr EU-28..	39
Tabulka 5: Míra nezaměstnanosti mladých žen ve vybraných státech a průměr EU-28.....	40
Tabulka 6: Dosažené vzdělání (ISCED).....	41
Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 0 až 2	42
Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 3 až 4	43
Tabulka 9: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 5 až 8	44
Tabulka 10: Rozpočet ESF podle zemí v letech 2007–2013, rozpis spolufinancování z ESF v €	58
Tabulka 11: Rozpočet ESF podle zemí v letech 2014–2020, rozpis spolufinancování z ESF v €	60
Tabulka 12: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Řecku, období 2013-2017, v milionech EUR	61
Tabulka 13: Výdaje na politiky zaměstnanosti ve Španělsku, období 2013-2017, v milionech EUR	63
Tabulka 14: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Itálii, období 2013-2017, v milionech EUR	64

Seznam grafů

Graf 1: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti mladých lidí a průměru celkové nezaměstnanosti v EU-28.....	31
Graf 2: Míra nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech EU-28.....	34
Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28.....	35
Graf 4: Vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28 (v %)	36
Graf 5: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných ve vybraných zemích a průměru EU-28 (v %)	38
Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých mužů ve vybraných státech a průměru EU-28	39
Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých žen ve vybraných státech a průměru EU-28.....	40
Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 0 až 2	42
Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 3 až 4	43
Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 5 až 8	45
Graf 11: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Řecku v jednotlivých stupních vzdělání v %.....	46
Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve Španělsku v jednotlivých stupních vzdělání v %	47
Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Itálii v jednotlivých stupních vzdělání v %.....	47
Graf 14: Horizontální nesoulad oboru a stupně vzdělání s výsledným profesním uplatněním. Skupina 15-34 se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním.....	49
Graf 15: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Řecku, období 2013-2017, v milionech EUR.....	62
Graf 16: Výdaje na politiky zaměstnanosti ve Španělsku, období 2013-2017, v milionech EUR	63
Graf 17: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Itálii, období 2013-2017, v milionech EUR	64

1 Úvod

Nezaměstnanost je jedním z hlavních makroekonomických ukazatelů. Její míra má značný vliv na národní hospodářství a rozvoj ekonomiky zemí. Přestože státy Evropské unie usilují o co nejnižší míru nezaměstnanosti, ne vždy, a ne všem se to daří. V odborné literatuře je nezaměstnanost uváděna jako jeden z nejvýznamnějších problémů, který dopadá na ekonomickou situaci země, její obyvatelstvo, kdy osoby v produktivním věku nemohou nalézt práci. Nezaměstnanost patří k problémům moderní společnosti, její řešení je úkolem, který se státy snaží plnit pomocí různých nástrojů, jako je například politika zaměstnanosti.

Nezaměstnanost může způsobovat řadu nepříjemností, které se odráží v osobním i společenském životě. Práce a její ohodnocení představuje pro člověka jednu z hlavních priorit, zaměstnání znamená kromě ekonomické jistoty navíc i určitý sociální status a postavení ve společnosti. Velmi problematická je nezaměstnanost mladých osob, která má negativní vliv na jejich sebevědomí a osobní rozvoj. Dále především dlouhodobá nezaměstnanost, která zatěžuje jednak hospodářství jednotlivých zemí, tak i vážně ovlivňuje samostatné nezaměstnané osoby, čím déle zůstává člověk bez zaměstnání, tím je pro něj obtížnější si práci najít.

Mladé osoby tvoří značnou část populace a jejich nezaměstnanost velkou měrou ovlivňuje celkovou nezaměstnanost každého státu. Hodnota míry nezaměstnanosti u lidí mladších 25 let v celé řadě členských států Evropské unie až dvojnásobně převyšuje celkovou míru nezaměstnanosti. Obecně platí, že mladí lidé mají tendenci být při vstupu na trh práce znevýhodněni kvůli omezeným nebo žádným pracovním zkušenostem, chybějícím pracovním návykům, nesouladu mezi dovednostmi a požadavky na pracovní pozici, které mladí lidé mají, a těmi, které vyžaduje trh práce.

Tématem bakalářské práce je nezaměstnanost mladých osob v Řecku, Španělsku a Itálii. Sledované období začíná rokem 2008, kdy míra nezaměstnanosti vlivem globální hospodářské krize začala růst a sledované období končí dle nejaktuálnějších dat v roce 2019. Země byly vybrány na základě aktuálnosti dané problematiky a vzhledem k faktu, že se všechny tři země dlouhodobě potýkají s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v rámci Evropské unie. Ve vybraných státech nezaměstnanost přesahuje desítky procent a mladí lidé mají nejen ztížené podmínky při vstupu na trh práce, ale sehnat práci je pro ně prakticky nemožné.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analyzovat vývoj nezaměstnanosti mladých osob do 25 let věku ve vybraných státech Evropské unie – v Řecku, Španělsku a Itálii, od roku 2008 do roku 2019.

Mezi dílčí cíle patří:

- Deskripce odborné literatury vztahující se k nezaměstnanosti
- Analýza příčin nezaměstnanosti ve vybraných zemích
- Komparace výše, vývoje a struktury nezaměstnanosti z hlediska – věku, pohlaví, stupně vzdělání, vystudovaného oboru
- Komparace vybraných zemí mezi sebou a s průměrnými hodnotami EU-28
- Analýza a komparace aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti
- Uvedení možných doporučení ke snížení nezaměstnanosti

2.2 Metodika

Metodický postup bakalářské práce vychází z výše stanovených cílů. V teoretické části bude použita deskriptivní metoda, jedná se o základní metodu studie dat, pomocí níž budou popsány důležité pojmy vztahující se k problematice nezaměstnanosti, jako jsou definice nezaměstnanosti, její příčiny, druhy, měření nezaměstnanosti, dopady, trh práce a politika zaměstnanosti. Zdrojem pro zpracování této části bude odborná literatura a internetové zdroje vztahující se k danému tématu.

Praktická část bude zaměřena na vývoj nezaměstnanosti mladých osob ve vybraných evropských zemích. Mezi ekonomické ukazatele nápomocné při zpracování této části je možné zařadit míru nezaměstnanosti. V praktické části bude použita metoda analýzy a komparace. Analýza je vědecká metoda založená na dekompozici celku na dílčí části. Cílem analýzy je identifikovat podstatné a nutné vlastnosti základních částí celku, poznat určitý systém a jeho fungování. Analýza dat bude použita pro zjištění míry nezaměstnanosti v jednotlivých zemích. Pomocí trendové analýzy bude sledován vývoj nezaměstnanosti v průběhu let, vymezené časové období bude od roku 2008 (od počátku celosvětové ekonomické krize) do roku 2019. Strukturální analýza bude využita při hodnocení nezaměstnanosti podle různých aspektů, kterými jsou věk, pohlaví, stupeň

(dosaženého) vzdělání a nesoulad vystudovaného oboru s profesním uplatněním. Komparace umožňuje stanovit shody a rozdíly dvou či více jevů. Srovnávací kritérium může být vymezeno věcně, prostorově nebo časově. Prostřednictvím komparativní metody bude porovnána míra nezaměstnanosti vybraných zemí mezi sebou a zároveň s průměrnými hodnotami EU-28. Závěrečná část bude zaměřena na analýzu a komparaci aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti vybraných států.

Zdrojem pro praktickou část bakalářské práce budou především data z databáze Eurostatu a statistických úřadů vybraných zemí, rovněž odborné publikace z portálu Evropské komise.

3 Nezaměstnanost jako ekonomická kategorie

3.1 Trh práce

Trh práce je podobně jako všechny trhy založen na vztahu dvou subjektů, toho, kdo něco nabízí, a toho, kdo je ochoten něco koupit. Ten, kdo prodává, má samozřejmě zájem to prodat za co nejvyšší cenu, zatímco ten, kdo nakupuje, hledá možnosti, jak nakoupit co nejkvalitněji a nejlevněji. Základním principem trhu je svobodné rozhodnutí subjektu, zda něco prodá, nebo nakoupí. Takto jednoduše se obchoduje s různými komoditami, s prací je to ale o něco těžší, protože při ní se člověk nerozhoduje jen z pohledu ekonomických faktorů, ale i z důvodů sociálních. (Kuchař, 2007)

Trh práce je velmi heterogenním trhem. Práce různých profesí se liší kvalifikací, rizikem a dalšími znaky, které způsobují, že se mzdy liší. V dlouhém období se prosazuje tendence k vyrovnávání mzdových rozdílů mezi profesemi, protože profese s vysokými mzdami lákají více lidí a profese s nízkými mzdami naopak způsobují, že je lidé naopak opouštějí. Ale i tak určité rozdíly ve mzdách přetrvávají, protože profese vyžadující více lidského kapitálu a profese s vyšším rizikem si udržují permanentně vyšší mzdy. Trh práce je nedokonalým trhem zejména z důvodu neúplnosti informací. Lidé nevědí o všech pracovních místech, která jsou volná a firmy nevědí o všech lidech, kteří hledají práci. Na trhu práce se navzájem vyhledávají zaměstnanci a zaměstnavatelé, kteří „se k sobě hodí.“ (Holman, 2010)

Jak uvádí Brožová trh práce je trhem primárního výrobního faktoru. Je to trh jako každý jiný, ale zároveň je výjimečný. Schopnost pracovat je vázána na člověka. Každý člověk má jiné schopnosti, nadání, talent a každý má jiné životní a pracovní zkušenosti. Trhy práce jsou, stejně jako jiné trhy, řízeny silami nabídky a poptávky. Poptávka po práci je na rozdíl od poptávky po zboží poptávkou odvozenou. Nabídku práce určuje spotřebitelova volba nejužitečnější kombinace času pracovního a volného. (Brožová, 2003)

Tržní hospodářství se skládá z různých, relativně samostatných, ale vzájemně propojených a závislých trhů. Výrobní faktor práce již nemá takové dominantní postavení jako dříve, ale stále je nezastupitelný při výrobě statků a služeb k uspokojení potřeb spotřebitelů. Trh práce je jedním ze vzájemně propojených segmentů tržního hospodářství. Vývoj na trhu práce je pod vlivem stejných tržních zákonitostí jako ostatní trhy, ale má řadu specifických rysů. Práce neexistuje sama o sobě, práci konají lidé, nositelé schopnosti pracovat (pracovní síly). (Buchtová, 2002)

3.1.1 Poptávka po práci

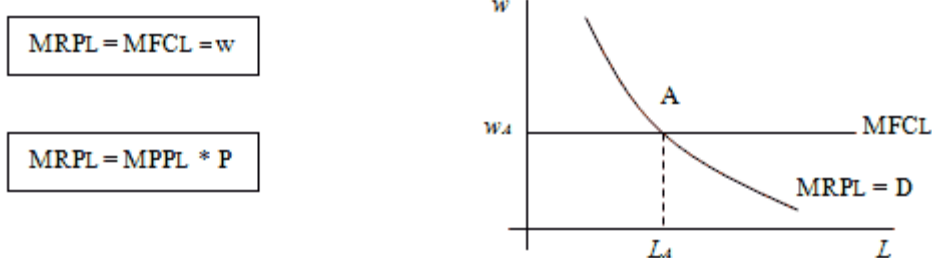
Poptávku po práci vytvářejí firmy jakožto zaměstnavatelé. Poptávka po práci je určena, tak jako u každého výrobního faktoru, mezním produktem práce. Podnikatel je ochoten a má zájem najímat práci, jestliže příjem z mezního produktu bude větší než náklady na její získání. Poptávka se utváří v závislosti na množství ostatních výrobních faktorů a jejich vzájemných poměrech. (Buchtová, 2002)

Poptávka po práci je určena množstvím práce, které firma najímá při různých úrovních mzdové sazby. Firma poptává takové množství práce, při němž se příjem z mezního produktu vyrovná mezním nákladům na práci – tedy mzdě. Poptávku tak značně ovlivňuje produktivita práce (ta je ovlivněna kvalifikací práce, množstvím a kvalitou kooperujících faktorů, technologií a organizací práce). (Miras.cz, 2019)

Poptávka po práci se stejně jako poptávka po jiných výrobních faktorech odvíjí od mezního produktu práce. Z toho vyplývá, že celková mzdová úroveň dané země je tím vyšší, čím lepší mají její obyvatelé schopnosti a vzdělání, čím více kvalitního kapitálu mají k dispozici a čím vyspělejší výrobní technologie používají. (Samuelson, 2007)

- V grafu č. 1 je definována mzdová sazba W , množství nabízené práce L , poptávka po práci se značí D , mezní příjem $MRPL$ a mezní náklad $MFCL$. Křivka poptávky po práci je odvozena z křivky příjmu z mezního produktu. Poptávka po práci je – jako všechny poptávky po výrobních faktorech – odvozena z poptávky po finálních statcích, které byly vyrobeny pomocí práce.
- Příjem z mezního produktu práce ($MRPL$, marginal revenue from product) je násobkem mezního fyzického produktu práce ($MPPL$, marginal physical product) a ceny produktu (P).
- Firma je v optimu, pokud najímá takové množství práce, kdy se $MRPL$ rovná $MFCL$ (Miras.cz, 2019)

Obrázek 1: Poptávka po práci

- MRP = mezní produkt práce

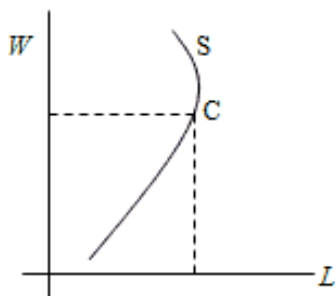
3.1.2 Nabídka práce

Nabídka práce je na trhu zastoupena domácnostmi a stejně jako pro poptávku, tak i pro nabídku platí, že ochota pracovat je výrazem poznání, že efekt, který z konání práce plyne, je větší nebo roven oběti, která je spojena s jejím konáním. Východiskem porovnávání, o které se opírá rozhodnutí o tom, zda práce bude nabídnuta, je reálná mzda, která vyjadřuje koupěschopnost, kolik zboží a služeb si může její příjemce nakoupit. Každá nabídka je v ekonomii definována jako funkční vztah mezi cenou a nabízeným množstvím, přičemž obecně platí, že se rostoucí cenou se zvyšuje nabízené množství. V případě nabídky práce to platí jen z části, tvar nabídky je specifický, při určité výši mzdy se nabídková křivka zalamuje. Průběh nabídkové křivky ukazuje, že s rostoucí reálnou mzdou roste i množství nabízené práce. Nabídka práce je pod vlivem tzv. substitučního efektu. Domácnosti jsou rostoucím důchodem motivovány a zvyšují nabízené množství práce. (Buchtová, 2002)

Tržní nabídka práce představuje součet individuálních nabídek práce při jednotlivých mzdových úrovních. Grafickým vyjádřením vztahu mezi mzdovou sazbou a množstvím práce nabízené firmám v daném období je křivka tržní nabídky práce. (Jurečka, 2009)

- V grafu č. 2 je popsána křivka nabídky práce S , W je mzdová sazba, L představuje množství nabízené práce a C je mzda, kdy začínáme preferovat volný čas před prací.
- Důchodový efekt způsobuje zpětné zakřivení křivky. Při zvyšující se mzdě zaměstnanec nejdříve upřednostňuje práci před volným časem (substituční efekt), ale pokud jeho mzda dosáhne určité úrovně, snaží se pracovat méně hodin a začíná preferovat volný čas před prací (důchodový efekt). (Miras.cz, 2019)

Obrázek 2: Nabídka práce

3.2 Definice nezaměstnanosti

Nezaměstnanost lze definovat jako stav ekonomiky, v němž osoby v produktivním věku, schopné práce a přející si pracovat nemohou najít práci. Přesná definice tohoto pojmu se v různých zemích poněkud liší (různá je například hranice produktivního věku, tedy věku, v němž ze zákona lze již osoby zaměstnávat, a ještě nevyvstává nárok na důchod). Společné je však členění obyvatelstva do tří skupin: zaměstnaní, nezaměstnaní, ostatní občané. (Jírová, 1999)

Ne každý, kdo pracuje, je zaměstnaný a na druhé straně také ne každý, kdo nepracuje je nezaměstnaný. Souvisí to s odlišením práce, především práce konané pro vlastní potěšení, či v rámci domácnosti, od zaměstnání (v anglické literatuře se s tím může čtenář setkat jako s rozlišením mezi „work a job“ jako zaměstnáním poskytujícím výdělek). Zaměstnání se vztahuje k práci n smluvním základě, zahrnujícím i materiální odměnu za její výkon. Toto zpřesnění dovoluje eliminovat z našich úvah o nezaměstnanosti domácí práce, sebezaměstnávání, vzájemnou výpomoc, dobrovolnou práci a další práce nevykonávané pro ekonomické cíle, například hobby. Jejich ztráta nemá za následek nezaměstnanost. Ta je tedy nikoliv protikladem práce, ale zaměstnaností. Definice nezaměstnanosti je tedy založená nejen na tom, že osoba schopná práce je z možností pracovat v placeném zaměstnání vyřazena, ale i na tom, že se se svým vyřazením nespokojuje a hledá nové placené zaměstnání, byť i jen na částečný úvazek. (Mareš, 1994)

3.3 Druhy nezaměstnanosti

Při hodnocení údajů o nezaměstnanosti v dané ekonomice není důležitá samotná její míra, nýbrž i její struktura, zejména z hlediska:

- délky trvání nezaměstnanosti,
- regionálního rozložení,
- dopadu na jednotlivé skupiny obyvatelstva.

Relativně méně závažným problémem je krátkodobá nezaměstnanost, zejména ta, jejíž trvání se pohybuje v rozmezí několika týdnů. Byť i tento typ nezaměstnanosti znamená pro dotčené subjekty ekonomickou a psychologickou zátěž, je nutno jej chápat jako sice nepříznivý, přesto nevyhnutelný jev doprovázející vývoj každé dynamické strukturálně proměnlivé ekonomiky.

Velmi závažným problémem je také dlouhodobá nezaměstnanost, za kterou je obvykle považována nezaměstnanost trvající déle než rok. V tomto případě začínají působit některé faktory, nepříznivě ovlivňující kvalifikaci nezaměstnaných osob, jejich sociální pozici a psychiku, včetně volných vlastností. Nepříznivě jsou ovlivněny i rodiny dlouhodobě nezaměstnaných. (Jurečka, 2009)

Nezaměstnanost postihuje v nesteré míře různé věkové a etnické skupiny. Míra nezaměstnanosti bývá obvykle vyšší u mládeže (která, ač má odbornou přípravu, postrádá praktické zkušenosti) a také u osob v „předdůchodovém“ věku. Samostatným problémem je nezaměstnanost u některých etnických skupin. (Jurečka, 2009)

Přirozená míra nezaměstnanosti

Za přirozenou míru nezaměstnanosti lze považovat takovou míru nezaměstnanosti, při níž počet nezaměstnaných je nižší nebo rovný počtu volných pracovních míst. Nezaměstnanost na úrovni přirozené míry nezaměstnanosti je označována jako nezaměstnanost dobrovolná, vyplývající z toho, že nezaměstnaní nemají z různých důvodů zájem o nabízená pracovní místa, kterých je dost, avšak nevyhovují nárokům uchazečů. (Jírová, 1999)

Přirozená míra nezaměstnanosti je z ekonomického hlediska považována za jeden z nejdůležitějších ukazatelů popisujících trh práce. Tato veličina představuje úroveň, při níž jsou různé trhy práce v zemi v průměru v rovnováze, jinak řečeno, tlaky na mzdy a ceny jsou také přibližně v rovnovážném stavu. Přirozená míra nezaměstnanosti se týká úrovně nezaměstnanosti, jež obvykle (z dlouhodobého pohledu) v ekonomice převažuje. Je dosažena, když se ekonomika pohybuje na úrovni potenciálního produktu. Země v takové situaci optimálně využívá své zdroje. Pokud by nastal tlak (požadavek) na zvýšení produktu ekonomiky, znamenalo by to v první fázi zvýšení požadavků firem na růst produktivity práce. Stávající pracovníci by ovšem požadovali růst produktivity vykompenzovat zvýšením mezd. Kdyby firmy zaměstnávaly dodatečné nové pracovníky, musely by jim opět zaplatit vyšší mzdovou sazbu, aby je motivovaly k nabízení práce. Růst mzdových sazeb by mohl vyvolat inflační spirálu. V této situaci už by se ekonomika nacházela za svým potenciálem a začala by se tzv. „přehřívat“. (Jurečka, 2009)

Faktory ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti

Přirozená míra nezaměstnanosti není neměnná, je rozdílná v mezinárodním měřítku a také její výše v dané zemi se v čase mění. Na její velikost má vliv řada faktorů, z nichž uvádíme ty nejdůležitější: Motivace lidí hledat si nové zaměstnání – při vysoké míře motivace bude nízká přirozená míra nezaměstnanosti. Lidé při hledání zaměstnání mohou být ovlivněni řadou faktorů, ať už se jedná o finanční otázky, snahu uplatnit nabyté vzdělání, dosažení kariérního postupu apod. Demografické skladba pracovní síly – struktura obyvatelstva podle pohlaví, věku, vzdělání apod. Obecně se dá říci, že mladší a vzdělanější lidé mají s nezaměstnaností menší problémy, zatímco pro starší věkové kategorie (ale i pro velmi mladé lidi bez pracovních návyků) s nízkým stupněm vzdělání je dosti obtížné se na trhu práce uplatnit. (Jurečka, 2009)

Dobrovolně nezaměstnaný

Je to ten, kdo je ochoten přijmout práci pouze za mzdu vyšší, než je ta, která převládá na příslušném odvětvovém trhu. Tito pracovníci jsou subjektivně přesvědčeni, že jejich mezní újma z práce je vyšší, než je na trhu převládající mzdová sazba. Protože hledají mzdu vyšší, nemohou ji najít. Někteří tak činí krátkodobě, když neuspějí ve svém hledání, třeba se rekvalifikují, změní profesi a uplatní se na jiném odvětvovém trhu. Jiní nechtějí pracovat raději vůbec, než aby pracovali za nižší mzdu, než si představují. (Brožová, 2003)

Zatímco dobrovolně nezaměstnaní nejsou ochotni přijmout pracovní místa, která nejsou placená podle jejich představ a hledají lepší, nedobrovolně nezaměstnaní hledají práci a jsou ochotni pracovat za mzdu, která na trhu převládá. Dokonce někteří by byli ochotni pracovat i za mzdu nižší, nemohou však pracovní místo najít. Nedobrovolná nezaměstnanost postihuje zejména takové pracovníky, kteří nemají alternativní příležitosti, pro které je rekvalifikace a změna profese obtížná. (Brožová, 2003)

Skrytá nezaměstnanost

Je formou nezaměstnanosti, kdy si nezaměstnaná osoba nehledá práci a ani se jako nezaměstnaná neregistruje. Velkou část této skryté nezaměstnanosti tvoří obvykle vdané ženy a mladiství, lidé a osoby, které na hledání práce rezignovaly, nebo si vyhledávají práci pomocí neformálních sítí, či přímo u zaměstnavatelů bez registrace na úřadě. O skryté nezaměstnanosti se také hovoří v případě osob s nízkou kvalitací či vysokým věkem, či jiným handicapem, které zůstávají pro tyto své charakteristiky neumístěny a jsou odsouvány mimo trh práce. (Mareš, 1994)

Frikční nezaměstnanost

Vzniká působením životního cyklu obyvatelstva. Je spojena s pohybem lidí z oblasti do oblasti, s hledáním prvního zaměstnání po absolvování školy, případně s hledáním nového lépe vyhovujícího pracovního uplatnění, s následováním životního partnera do jeho místa bydliště apod. Tato nezaměstnanost má většinou krátkodobý charakter a ekonomice je spíše prospěšná, nemá výrazné negativní důsledky. Lidé se totiž při hledání odpovídajícího zaměstnání snaží o optimální alokaci své pracovní síly. Tato snaha (je-li úspěšná) pomáhá zvyšovat společenskou efektivnost. (Jurečka, 2009)

Frikční nezaměstnanost je označována také jako přirozená. Existovala by totiž i při pružných mzdách a nulových nákladech na přizpůsobení, protože když chtějí lidé změnit zaměstnání, nestane se tak okamžitě. Jde například o situace, kdy se osoba dobrovolně rozhodne změnit své zaměstnání a najít si lepší, výhodnější. Trvá však nějaký čas, než najde nového vhodného zaměstnavatele. Obvyklá doba je 6–12 týdnů, jde tedy o dočasnou nezaměstnanost. (Rievajová, 2009)

Sezónní nezaměstnanost – nezaměstnanost, která je krátkodobá a způsobuje ji diskontinuita produkce v odvětvích, kde je výroba závislá na počasí, např. stavebnictví, povrchová těžba nerostných surovin, zemědělství, lesnictví či rybolov, popř. v navazujících zpracovatelských odvětvích jako je cukrovarnický a konzervářský průmysl. (Dvořáková, 2007)

Strukturální nezaměstnanost – odhaluje zásadní nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu. Nastává pokaždé, když roste poptávka po novém druhu práce a zároveň klesá poptávka po stávající práci, přičemž nabídka se dosud nepřizpůsobila. Strukturální nerovnováhu pozorujeme mezi povoláními nebo regiony, a to díky růstu jednoho odvětví na úkor druhého. (Samuelson, 2007)

Přestože v ekonomice může být počet těch, kteří práci hledají, shodný s počtem volných míst, znamená strukturální nezaměstnanost nerovnováhu regionálních trhů práce. Strukturální nezaměstnanost může být podmíněna existencí bariér v pohybu pracovní síly (dopravní omezení, bydlení atd.) a je hlavním faktorem ovlivňujícím regionální rozdíly míry nezaměstnanosti na trhu práce. (Buchtová, 2002)

Cyklická nezaměstnanost – za příčinu je považován cyklický pohyb ekonomiky, to znamená změna tempa růstu reálného HDP, Roste-li HDP rychleji, hovoříme o ekonomické expanzi, dochází-li k poklesu HDP, jedná se o ekonomickou recesi. V recesi se obvykle cyklická nezaměstnanost zvyšuje, zatímco ve fázi expanzi klesá. Délka jejího

trvání je proměnlivá a řídí se délkou aktuálního ekonomického cyklu. Někdy se cyklická nezaměstnanost vykazuje jako odchylka skutečné nezaměstnanosti od přirozené míry nezaměstnanosti. Negativní důsledky cyklické nezaměstnanosti jsou umocněny tím, že postihuje celou ekonomiku plošně, přes všechny sektory národního hospodářství (na rozdíl od nezaměstnanosti strukturální). (Jurečka, 2009) Cyklická nezaměstnanost vzniká tehdy, když poklesne celková poptávka po pracovní síle. S nižšími celkovými výdaji a celkovou produkcí naroste nezaměstnanost prakticky všude. (Samuelson, 2007)

3.4 Měření nezaměstnanosti

Abychom mohli kvantifikovat nezaměstnanost musíme vymezit určité kategorie obyvatelstva. Je důležité si uvědomit, že z makroekonomického hlediska se nezaměstnanost týká obyvatelstva v produktivním věku 15-64 let, což je věk od ukončení povinné školní docházky do odchodu do penze. Ze skupiny obyvatel v produktivním věku vyčleníme další podmnožiny: (Jurečka, 2009)

- Zaměstnaní – to jsou lidé, kteří vykonávají jakoukoliv placenou práci, a rovněž ti, kteří práci mají, ale právě nepracují z důvodu nemoci, stávek nebo dovolených.
- Nezaměstnaní – sem se zahrnují lidé, kteří nejsou zaměstnaní, ale
 - a) aktivně hledají vhodné zaměstnání
 - b) byli z práce vysazeni a čekají na výzvu k návratu do práce nebo
 - c) čekají, že se budou příští měsíc hlásit do práce a jsou zaregistrováni ve zprostředkovatelích práce.

Ti, kdo jsou buď zaměstnaní nebo nezaměstnaní, patří mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo. (někdy se také tato kategorie obyvatel označuje jako pracovní síla). Ostatní občané – kteří nejsou zahrnováni mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo. Patří sem lidé v důchodu, ženy na mateřské dovolené, ženy pečující o děti v domácnosti, osoby v domácnosti, studenti, osoby dlouhodobě nebo trvale práce neschopné a lidé, kteří prostě práci nehledají. (Jírová, 1999)

Rozsah nezaměstnanosti měříme pomocí ukazatele míry nezaměstnanosti, kterou získáme jako podíl počtu nezaměstnaných k celkovému počtu pracovních sil (tj. celkové ekonomicky aktivní obyvatelstvo neboli součet všech zaměstnaných a nezaměstnaných). (Jírová, 1999)

Vzorec: u představuje míru nezaměstnanosti, U počet nezaměstnaných, L celkový počet pracovních sil

$$u = \frac{U}{L} \cdot 100 (\%)$$

3.4.1 Míra nezaměstnanosti

Na základě kategorizace obyvatelstva do předchozích skupin můžeme sestavit několik ukazatelů, které mapují vývoj na trhu práce. Nejčastěji používaným ukazatelem je míra nezaměstnanosti (u) kterou vypočteme jako podíl počtu nezaměstnaných (N) k ekonomicky aktivním (EA) a vyjádříme v procentech. Jurečka uvádí, že počet ekonomicky aktivních obyvatel zjistíme jako součet zaměstnaných (Z) a nezaměstnaných (N) lidí. (Jurečka, 2009)

$$U = \frac{N}{EA} \cdot 100 = \frac{N}{Z + N} \cdot 100$$

Míra nezaměstnanosti se vykazuje nejen jako průměrný údaj pro celou zemi, ale za jednotlivé regiony, případně pro jednotlivé segmenty trhu práce (určuje se míra nezaměstnanosti u mužů, žen, podle věkových skupin, podle úrovně dosaženého vzdělání apod.) (Jurečka, 2009)

V poslední době se stále častěji v odborném tisku můžeme setkat s pojmem zaměstnatelnost – tento výraz je překladem anglického pojmu „employability“, což znamená stav nebo schopnost člověka být zaměstnán. Člověk je zaměstnatelný, když je schopen sehnat práci, udržet se v zaměstnání, postupovat v něm a vyrovnat se se změnami na pracovišti, najít si jiné místo, když chce změnit zaměstnání, nebo o ně přijde pružně opouštět pracovní sílu a znovu se do ní zařazovat v určitých obdobích životního cyklu.

Míra ekonomické aktivity (ea) je dalším z ukazatelů, jimiž lze popisovat trh práce v dané zemi. Vypočítá se jako poměr počtu ekonomicky aktivních obyvatel (EA) k obyvatelstvu v produktivním věku (vyjádřeno v procentech) (Jurečka, 2009)

$$ea = \frac{EA}{\text{obyvatelé v produktivním věku}} \cdot 100$$

Definice nezaměstnaného podle Eurostatu

Eurostat pro výběrová šetření pracovních sil vymezuje kategorie osob, které nepatří mezi zaměstnané ani nezaměstnané, ale chtějí pracovat a jsou dostupné do 14 dnů, avšak práci si nehledají (viz tzv. „nepravá nezaměstnanost“ dále v kapitole). (Mareš, 1994) do této skupiny řadí i ty, kteří se sice registrují jako nezaměstnaní, ale současně vykonávají činnost na neformálním (šedém) pracovním trhu. V případě šetření LFS je definován ještě druhý „přechodný“ typ – osoby, které rovněž nelze zařadit mezi zaměstnané či nezaměstnané, ale aktivně hledaly během předchozích čtyř týdnů práci, nejsou však schopni nastoupit do ní během následujících dvou týdnů; resp. jsou sem řazeni i ti ekonomicky aktivní jedinci, kteří našli práci a do 3 měsíců do ní nastoupí, ale nejsou schopni nastoupit v průběhu dvou týdnů.

Dle Eurostatu je nezaměstnaným osoba mezi 15 a 74 lety, která se ocitla během referenčního týdne bez práce, výkon práce může zahájit během následujících dvou týdnů, a za poslední čtyři týdny aktivně hledá zaměstnání (Eurostat)

Kromě těchto opatření v oblasti nezaměstnanosti zveřejňuje Eurostat také statistiky pro osoby, které definici nezaměstnanosti splňují jen částečně. Tyto osoby nejsou zahrnuty do oficiálního konceptu nezaměstnanosti ILO, mají různý stupeň vzdělání a uplatnitelnost na trhu práce. Ukazatele nezaměstnanosti a potenciálních dalších účastníků pracovní síly doplňují míru nezaměstnanosti a poskytují tak ucelenější obraz o trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost se týká lidí, kteří jsou bez práce a aktivně hledají zaměstnání alespoň rok. Období nezaměstnanosti je definováno jako doba hledání zaměstnání nebo doba od posledního zaměstnání (pokud je kratší než doba strávená hledáním zaměstnání). (Eurostat)

Definice nezaměstnaného podle ILO

Za zaměstnané jsou dle definice Mezinárodního úřadu práce (ILO) považovány osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit okamžitě nebo nejpozději do dvou týdnů. Tato metodika je jednotná pro všechny členské země EU a poskytuje mezinárodně srovnatelné výsledky.

Míra nezaměstnanosti je počet nezaměstnaných osob jako procento pracovní síly podle definice Mezinárodního úřadu práce. Pracovní síla je celkový počet zaměstnaných a nezaměstnaných. Nezaměstnané osoby zahrnují osoby ve věku 15 až 74 let. ILO definuje

nezaměstnané jako osoby, které jsou během referenčního týdne šetření pracovních sil (LFS) bez práce, jsou k dispozici pro zahájení práce v následujících dvou týdnech po referenčním týdnu a v posledních čtyřech týdnech aktivně hledali práci nebo si již během příštích tří měsíců našli práci. Někteří lidé jsou vyloučeni z údajů o nezaměstnanosti, protože nejsou považováni za aktivně hledající práci, například nestačí pouze čtení inzerátů v novinách. (ILO)

Údaje o nezaměstnanosti jsou užitečné z různých důvodů. Oddělení vlády používají odhady nezaměstnanosti spolu s dalšími ukazateli trhu práce pro makroekonomické řízení a řízení trhu práce. Data jsou také dodávána řadě mezinárodních organizací, jako je Evropská centrální banka. V oblasti sociální politiky je nezaměstnanost používána jako indikátor relativního utrpení. (ILO)

3.4.2 Ukazatele nezaměstnanosti

Výpočet míry nezaměstnanosti

Oficiální míra nezaměstnanosti se nazývá U-3. Definuje nezaměstnané jako ty, kteří jsou ochotni a připraveni pracovat a kteří v posledních čtyřech týdnech aktivně hledali práci. Zaměstnanci s dočasným pracovním úvazkem, ať už částečným či celým, jsou považováni za zaměstnané, stejně jako ti, kteří vykonávají nejméně 15 hodin neplacené rodinné práce. Pro výpočet míry nezaměstnanosti se počet nezaměstnaných dělí počtem lidí na trhu práce, který se skládá ze všech zaměstnaných a nezaměstnaných. Poměr je vyjádřen v procentech. (Investopedia)

$$U - 3 = \frac{\text{nezaměstnaní}}{\text{pracovní síla}} \cdot 100$$

Alternativní míry nezaměstnanosti

V reakci na obavy, že oficiální ukazatele nevyjadřují plně stav na trhu práce, zveřejňuje Bureau of Labor Statistics (BLS) pět alternativních opatření: U-1, U-2, U-4, U-5 a U-6. Ačkoli se o nich často mluví jako o míře nezaměstnanosti (zejména U-6 bývá často označována jako „skutečná“ míra nezaměstnanosti), U-3 je technicky jedinou mírou nezaměstnanosti. Ostatní jsou měřítkem „nedostatečného využívání pracovních sil“.

U-1 Lidé, kteří byli nezaměstnaní po dobu 15 týdnů nebo déle, vyjádřeno jako procento pracovní síly.

$$U - 1 = \frac{\text{Nezaměstnaní 15 týdnů a více}}{\text{Pracovní síla}} \cdot 100$$

U-2

Lidé, kteří přišli o zaměstnání nebo jejichž dočasné zaměstnání skončilo, vyjádřeno jako procento pracovní síly.

$$U - 2 = \frac{\text{Lidé, kteří ztratili práci}}{\text{Pracovní síla}} \cdot 100$$

U-4

Nezaměstnaní lidé plus odrazení pracovníci, jako procento pracovní síly. (plus odrazení pracovníci).

$$U - 4 = \frac{\text{Nezaměstnaní + odrazení pracovníci}}{\text{Pracovní síla + odrazení pracovníci}} \cdot 100$$

Odrazení pracovníci jsou ti, kteří jsou k dispozici pro práci, chtěli by práci, ale vzdali se aktivního hledání práce. Do této kategorie patří lidé, kteří si myslí, že nemají potřebnou kvalifikaci nebo vzdělání. Věří, že v jejich oboru není k dispozici žádná práce, nebo mají pocit, že jsou příliš mladí nebo staří na to, aby si našli práci. Do této kategorie spadají také ti, kteří si nemohou najít práci kvůli diskriminaci. (Investopedia)

U-5

Nezaměstnaní lidé plus ti, kteří jsou okrajově připojeni k pracovní síle, jako procento pracovní síly (plus okrajově připojeni).

$$U - 5 = \frac{\text{Nezaměstnaní + okrajově připojeni}}{\text{Pracovní síla + okrajově připojeni}} \cdot 100$$

Mezi lidmi, kteří jsou okrajově připojeni k pracovní síle, patří odrazení pracovníci a kdokoli další, kdo by chtěl práci, snažil se ji posledních 12 měsíců najít, ale vzdal se aktivního vyhledávání.

U-6

Nezaměstnaní lidé plus lidé, kteří jsou okrajově připojeni k pracovní síle, plus lidé, kteří jsou z ekonomických důvodů zaměstnání na částečný úvazek, jako procento pracovní síly (plus okrajově připojeni).

$$U - 6 = \frac{\text{Nezaměstnaní} + \text{MA} + \text{PTER}}{\text{Pracovní síla} + \text{MA}} \cdot 100$$

MA = okrajově připojení (marginally attached)

PTER = na částečný úvazek z ekonomických důvodů

Jedná se o lidi, kteří byli nuceni spokojit se s prací na částečný úvazek, přestože chtějí pracovat na plný úvazek. Tato kategorie je často označována jako „nedostatečně zaměstnaní“, ačkoli toto označení pravděpodobně zahrnuje pracovníky na plný úvazek, kteří jsou nadměrně kvalifikováni pro svou práci. Jmenovatel pro tento poměr je stejný jako u U-5. (Investopedia)

3.5 Dopady nezaměstnanosti

Nezaměstnanost, kterou mnozí ekonomové považují vedle inflace za druhé makroekonomické zlo, přináší s sebou řadu dopadů, jak ekonomických, tak sociálních. Hlavní rozdíl mezi dopady inflace a nezaměstnanosti je v tom, že nezaměstnanost svými negativními důsledky dopadá pouze na některé rodiny, kdežto náklady inflace jsou rozprostřeny a dotýkají se (byť v různé míře) celé populace. V následujícím textu se (Jurečka, 2009) pokouší upozornit alespoň na ty důsledky (zejména dlouhodobé nezaměstnanosti, které jsou nejmarkantnější a nejbolestivější.

3.5.1 Ekonomické dopady

Jestliže existuje vysoká nezaměstnanost, země nevyrábí na hranici svých produkčních možností, protože část zdrojů (nejen pracovních, ale i kapitálových apod.) není využita. Proto dochází k ztrátě hrubého produktu ekonomiky. Propad produktu je možné kvantifikovat pomocí Okunova zákona, jenž by se dal stručně interpretovat takto: „Zvýší-li se skutečná míra nezaměstnanosti o 1 % oproti přirozené míře nezaměstnanosti, poklesne reálný produkt o 2-3 % oproti potenciálnímu produktu“.

Vlivem přetrvávající nezaměstnanosti narůstá schodek státního rozpočtu, a to hned z několika důvodů. Jednak je nutné vyplácet podpory v nezaměstnanosti, další výdaje jsou spojeny s financováním chodu úřadů práce a s aktivní politikou zaměstnanosti. Navíc se snižují daňové příjmy státního rozpočtu, protože společnost ztrácí daně z příjmu, které by nezaměstnaní mohli platit, kdyby pracovali. (Jurečka, 2009)

Nezaměstnanost má nejen ekonomické dopady, ale také dopady sociální a psychologické. Největší důsledky má samozřejmě dlouhodobá nezaměstnanost.

3.5.2 Sociální dopady

Vysoká nezaměstnanost je problémem pro ekonomiku i společnost. Pro hospodářství se jedná o ztrátu zdrojů. Pro společnost představuje problém kvůli poklesu příjmů a s tím spojenými problémy. V tomto období se navíc nízký výkon ekonomiky promítá do nálad lidí a do jejich rodinného života. (Samuelson, 2007)

Dopady nezaměstnanosti nepocítují jen ti, kdo ztratili svá zaměstnání. Ve skutečnosti zasahuje nezaměstnanost daleko větší počet osob než na kolik lze usuzovat z podílu nezaměstnaných v ekonomicky aktivní populaci, a to jak prostřednictvím jejich rodin (obvykle rodiče se svými dětmi), tak i širších příbuzenských vztahů. Vliv na rodinu má nezaměstnanost nejen prostřednictvím finančních potíží (pokles příjmů), ale též prostřednictvím:

- Strukturální dezorganizace a krize
- Krize rodinného systému a narušení denních rodinných zvyklostí
- Změn v sociálních vztazích a sociální izolace rodiny v nezaměstnanosti
- Změn postavení nezaměstnaného jedince v rodinném systému, ztrátou jeho statusu a autority, odvozených ze zaměstnání a jeho příspěvku příjmům rodiny
- Změn v rozdělení domácí práce

Negativní faktory spojené s nezaměstnaností se promítají i do širšího kontextu reprodukčního chování. Ztráta zaměstnání vede k sociální izolaci ve dvojitě smyslu slova – jednak samo (ztracené) zaměstnání je významným zdrojem (ztracených) sociálních kontaktů, jednak jeho ztráta vede k přerušení řady dalších sociálních kontaktů, jež s ním přímo nesouvisí. (Mareš, 1994)

U dlouhodobě nezaměstnaných dochází po určité době ke změnám, které jim ztěžují jejich zpětný návrat do zaměstnání. Tyto změny totiž způsobují úpadek jejich lidského kapitálu. Lidé při dlouhotrvající nezaměstnanosti ztrácejí zkušenosti, schopnosti a praktické i teoretické znalosti, které získávali a udržovali si prací. Dlouhodobě nezaměstnaný člověk zpravidla není schopen ihned po nástupu do nového zaměstnání

podávat takové výkony které podával před svým propuštěním ze zaměstnání předchozího a které by od něj očekával jeho zaměstnavatel. (Jurečka, 2009)

Při přetrvávající nezaměstnanosti dochází ke snížení aktivity hledání zaměstnání, nastupují negativní emoce, pesimismus, rezignace. Člověk nevynakládá žádnou energii pro hledání nového zaměstnání, začnou se projevovat i sociální problémy, ztráta nadějí a přizpůsobování se tomuto stylu života – v této fázi je velmi těžké navodit opětovnou motivaci. (Němec, 2003)

Se ztrátou zaměstnání je obvykle spojen i pokles životní úrovně, může se s růstem nezaměstnanosti zvyšovat počet trestných činů, pomocí nichž si někteří nezaměstnaní pokoušejí opatřit finanční prostředky nutné k obnovení původního životního standardu. Nárůst kriminality vyvolává zvýšené výdaje ze státního rozpočtu na zajištění policejních služeb, soudnictví, případné vězeňské služby. Ztráta zaměstnání také vede k sociální izolaci. (Jurečka, 2009)

S obdobím dlouhotrvající nedobrovolné nezaměstnanosti je spjaté psychické a společenské strádání. Zkušenost znovu a opakovaně potvrzuje, že nezaměstnanost přináší především osobní krizi. Řada psychologických studií udává, že propuštění z práce může vést ke stejnému traumatu jako úmrtí blízkého přítele nebo vyloučení ze studia. (Samuelson, 2007)

I když nezaměstnanost je pro ekonomiku i jednotlivce především zlem, přesto najdeme i její pozitivní stránku (pokud nepřekročí sociálně, politicky a ekonomicky únosnou míru), ta souvisí s nezaměstnaností, která napomáhá optimální alokaci zdrojů v ekonomice. Mají-li lidé možnost svobodné volby zaměstnání, práce je potom více baví a motivuje k vyšším pracovním výkonům. (Jurečka, 2009)

3.6 Přístupy ke snižování nezaměstnanosti

Vláda pomocí své hospodářské politiky může snížit důsledky nezaměstnanosti i dobu hledání práce mnoha způsoby. Nejzávažnějším typem nezaměstnanosti je dlouhodobá nezaměstnanost, která vzniká v důsledku změn struktury ekonomiky, závažná může být i plošně rozprostřená nezaměstnanost, jež vznikla v důsledku cyklického propadu ekonomiky. K omezení nezaměstnanosti vlády používají kombinaci expanzivní fiskální a

monetární politiky – podporou agregátní poptávky se snaží o docílení ekonomického růstu a optimálního využití potenciálu země. (Jurečka, 2009)

Aktivní politika pracovního trhu

Hlavním cílem aktivních politik na trhu práce je zvýšit pracovní příležitosti pro uchazeče o zaměstnání a zlepšit přiřazování nabídek práce (volných pracovních míst) k pracovníkům (tj. nezaměstnaným). Přitom mohou aktivní politiky na trhu práce přispět k růstu zaměstnanosti a HDP a snižování nezaměstnanosti a závislosti na dávkách. Aktivní politiky na trhu práce sahají od nabídek na institucionální vzdělávání a odbornou přípravu na pracovišti přes nepřímé pobídky k nástupu do zaměstnání (držení pracovního místa, sdílení pracovního místa, příspěvek na podporu zaměstnávání) po vytváření chráněných a podporovaných pracovních míst nebo přímé vytváření pracovních míst (programy veřejně prospěšných prací) a pobídky pro zahájení podnikatelské činnosti. Aktivní politiky na trhu práce pomáhají zajistit, aby se nezaměstnaní vrátili do zaměstnání co nejdříve a na nejvhodnější pracovní místo, a to poskytováním podpory, kterou potřebují pro úspěšný návrat na trh práce. Prostřednictvím opatření v oblasti rekvalifikace a rozšiřování dovedností mohou aktivní politiky na trhu práce pomoci také nasměrovat lidi do oblastí, které se potýkají s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků. To pomáhá zvládnout strukturální změny a zvýšit odolnost ekonomiky v čase změn. Aktivní politiky na trhu práce jsou klíčovým prvkem tzv. „aktivačních strategií“ a obvykle jsou spojeny se systémy pojištění/pomoci v nezaměstnanosti prostřednictvím splnění podmínek pro poskytnutí dávek. Účast na aktivních politikách na trhu práce je v zásadě ve všech zemích EU předpokladem pro (další) pobírání dávky. (European Commission: Active labour market policies)

OECD definuje aktivní politiky na trhu práce takto: „Aktivní programy na trhu práce zahrnují veškeré sociální výdaje (kromě vzdělávání), které mají zlepšit vyhlídku příjemců na získání placeného zaměstnání či jinak zvýšit jejich výdělečnou schopnost. Tato kategorie zahrnuje výdaje na veřejné služby zaměstnanosti a správu, odbornou přípravu zaměřenou na trh práce, zvláštní programy pro mladé lidi při přechodu ze vzdělávání do zaměstnání, programy na trhu práce k zajištění nebo na podporu zaměstnávání nezaměstnaných a jiných osob (s výjimkou mladých lidí a osob se zdravotním postižením) a zvláštní programy pro osoby se zdravotním postižením. (European Commission: Active labour market policies)

3.6.1 Aktivní politika zaměstnanosti

Další přístup vlády k problematice nezaměstnanosti se bezprostředně vztahuje ke snižování nezaměstnanosti neboli udržování vysoké zaměstnanosti (bývá označován též jako aktivní politika zaměstnanosti).

Aktivní politika zaměstnanosti disponuje mnoha různými nástroji, kterými jsou vytváření nových pracovních míst, veřejně prospěšné práce, poradenství nezaměstnaným, rekvalifikace, různé příspěvky. Tento typ politiky je obecně považován za lepší a výhodnější než pasivní politika zaměstnanosti, v praxi však někdy nedosahuje až takových výsledků, jak by se očekávalo. Problém není v tom, jaké programy nabízí, ale většinou v tom, že ti lidé, kterým je adresován, ho nevyužívají a nepřístupují k němu aktivně. (Kuchař, 2007)

Aktivní politika zaměstnanosti spočívá v omezení cyklické nezaměstnanosti stimulací agregátní poptávky (tvorba pracovních míst) a ve snižování přirozené míry nezaměstnanosti (zpružnění trhů práce). (Helísek, 2002)

3.6.2 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti zajišťuje hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání ve formě podpory v nezaměstnanosti nebo zabezpečení těch, které lze řadit z důvodu výše jejich příjmů do kategorie „sociálně slabých“. Zahrnuje také situaci předčasného odchodu do důchodu, nebo pokud se jedná o zvyšování zaměstnanosti žen. Výdaje vyhrazené na uskutečňování pasivní politiky zaměstnanosti lze svým charakterem řadit mezi transfery. (Jírová, 1999)

Charakteristiky týkající se úrovně podpor v nezaměstnanosti v EU, délka jejich vyplacení a jejich výše je velmi diferencovaná v závislosti na takových faktorech, jako je délka pojištění, délka předchozího zaměstnání, věk, účast v rekvalifikačních programech, rodinná situace apod. (Dvořáková, 2007)

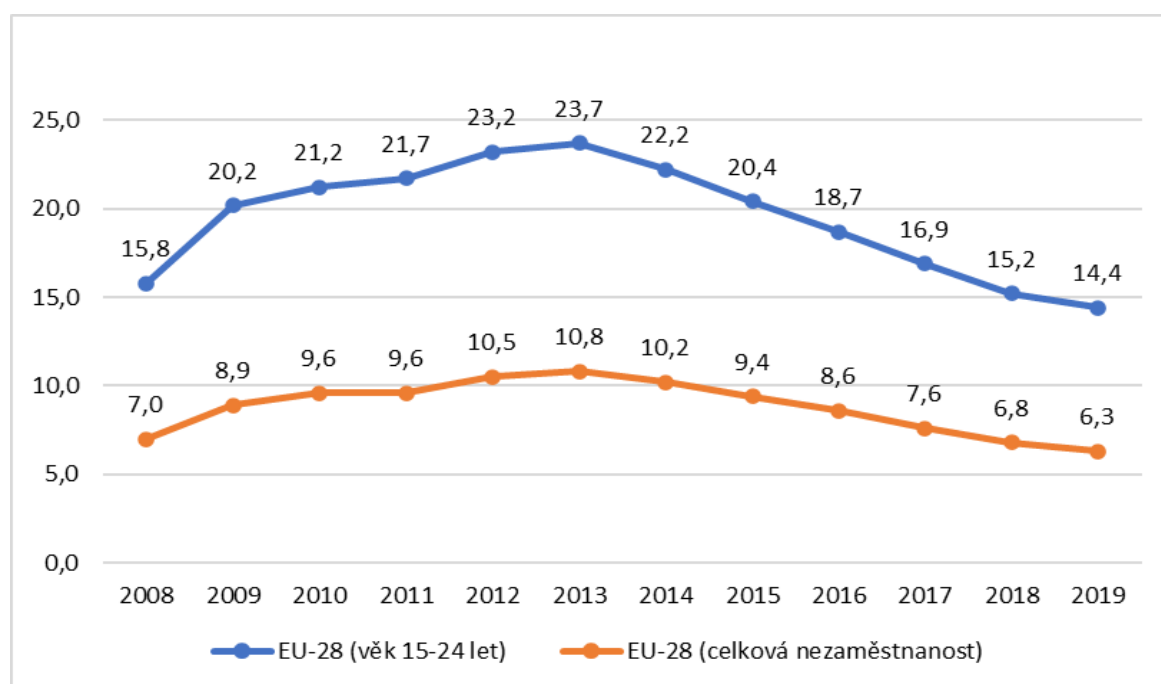
Národní systémy podpor v nezaměstnanosti v průmyslově vyspělých zemích se odlišují, v zásadě je však podpora poskytována obvykle 1-2 roky, přičemž její výše je značně rozdílná. Může dosahovat např. jen 30 %, nebo naopak až 80 % průměrného předchozího pracovního příjmu. Zohledněna může být i délka předchozího zaměstnání. Po uplynutí doby poskytování podpory existují obvykle nároky na sociální dávky – pomoc v nezaměstnanosti. (Helísek, 2002)

4 Nezaměstnanost mladých lidí v EU-28

4.1 Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech

Nezaměstnanost je považována za významný problém ve všech zemích Evropské unie, vykazuje velké a rostoucí rozdíly mezi členskými státy. V rámci této části se práce zaměřuje na vývoj nezaměstnanosti členských států Evropské unie, jednotlivé faktory ovlivňující nezaměstnanost a trh práce. Srovnává míru nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech mezi sebou a také s průměrem EU-28. V následujících kapitolách je vývoj nezaměstnanosti postupně analyzován na základě různých aspektů.

Graf 1: Vývoj průměrné míry nezaměstnanosti mladých lidí a průměru celkové nezaměstnanosti v EU-28

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf č. 1 zobrazuje vývoj průměrné míry nezaměstnanosti mladých lidí ve věku 15-24 let a celkové nezaměstnanosti v Evropské unii od roku 2008. V grafu můžeme vidět, že průměrná míra nezaměstnanosti mladých osob je mnohem vyšší (přibližně dvojnásobná), než celková míra nezaměstnanosti. Vysoká míra nezaměstnanosti je způsobena tím, že mladí lidé většinou nemají praktické zkušenosti, pracovní návyky, kvalifikaci, které jsou pro přijetí do zaměstnání pro většinu zaměstnavatelů rozhodující.

Mezi další příčiny se řadí nesoulad mezi jejich profesní strukturou a potřebami trhu práce. Někteří absolventi mají velice nereálné a přehnané požadavky na svoje finanční ohodnocení, nechtějí přijmout práci pod úrovní svého vzdělání a velmi často jsou neochotní měnit svoje profesní zaměření. Rok 2008 vedl k závažné hospodářské recesi, která výrazně ovlivnila pracovní trhy EU, procento nezaměstnaných se výrazně zvýšilo. Podobně jako v případě celkové míry nezaměstnanosti se i nezaměstnanost mladých lidí od roku 2008 zvyšovala. Vzestupný trend pokračoval až do roku 2013, kdy průměrná nezaměstnanost mladých osob dosáhla v tomto roce svého vrcholu 23,7 %. Od roku 2013 je výrazný každoroční pokles nezaměstnanosti v celé Evropě. V posledních letech díky hospodářskému růstu, oživení investic se situace na trhu práce zlepšila a v roce 2019 činila míra nezaměstnanosti mladých lidí 14,4 %, byla tedy o 9,3 procentních bodů nižší než nejvyšší míra dosažená v roce 2013 (23,7 %, viz graf č. 1). Navzdory těmto známkám zlepšení je míra nezaměstnanosti mladých lidí stále velmi vysoká. Nezaměstnanost mladých lidí je navíc stále dvakrát vyšší než celková míra nezaměstnanosti, která v roce 2019 v EU-28 dosahovala 6,3 %.

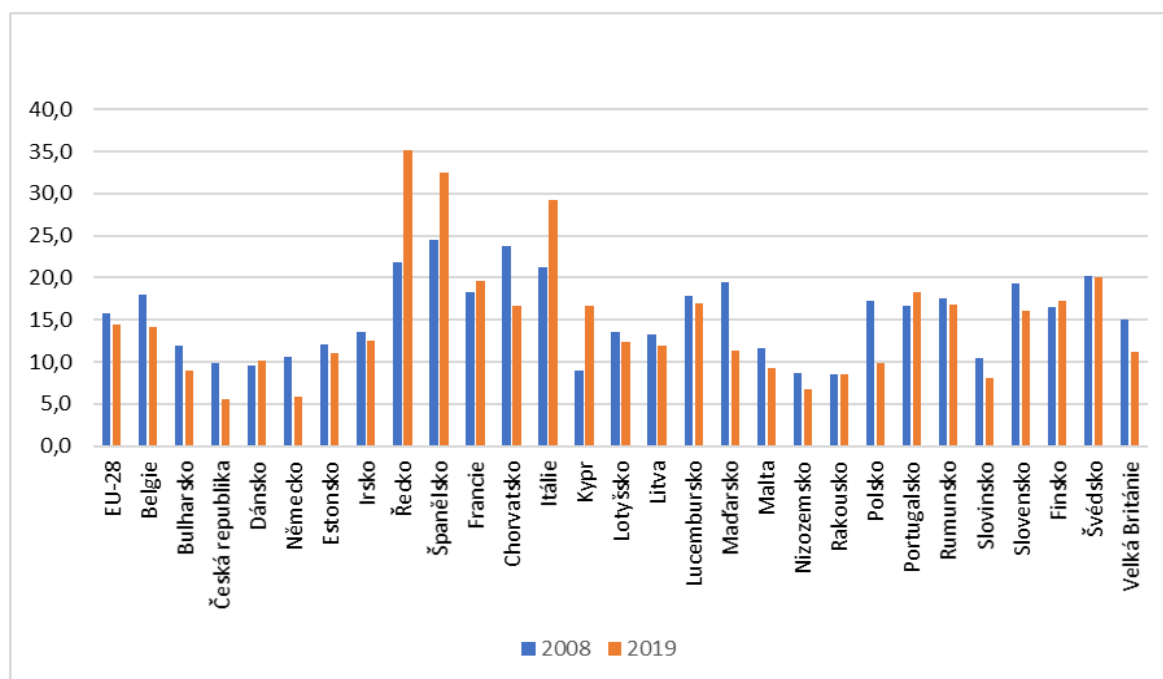
V následujících letech lze očekávat nárůst nezaměstnanosti způsobenou pandemií COVID-19. Hlavní ekonomické dopady a zejména omezující opatření mají zásadní vliv na trh práce. Ekonomické dopady přinutily mnoho společností snížit počet zaměstnanců nebo zkrátit jejich pracovní dobu. Většina lidí, kterým to jejich zaměstnání umožňuje, pracuje z domova, možnosti mobility a dopravy jsou omezené. Některá odvětví musela dočasně úplně zavřít, pandemie se nejvíce dotkla sektoru služeb, například oblasti gastronomie, pohostinství, umění a cestovního ruchu. Pro některé jihoevropské země, konkrétně vybrané Řecko, Španělsko a Itálie, které vykazují vyšší míru nezaměstnanosti ve srovnání s jinými evropskými zeměmi, může být obtížnější odrazit se od dopadu koronakrize, poptávka po pracovní síle v těchto zemích byla již dříve nízká, navíc značná část populace pracuje v odvětvích, které jsou pandemií nejvíce ohroženy. Zároveň epidemie může mít nepřiměřený dopad na nejzranitelnější skupiny populace, jako jsou starší věkové skupiny, ženy, mladí lidé a absolventi.

Tabulka 1: Míra nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech EU-28

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	15,8	20,2	21,2	21,7	23,2	23,7	22,2	20,4	18,7	16,9	15,2	14,4
Belgie	18,0	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7	23,2	22,1	20,1	19,3	15,8	14,2
Bulharsko	11,9	15,1	21,9	25,0	28,1	28,4	23,8	21,6	17,2	12,9	12,7	8,9
Česko	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	19,0	15,9	12,6	10,5	7,9	6,7	5,6
Dánsko	9,5	13,5	15,6	16,4	15,8	14,8	14,2	12,1	12,2	12,4	10,5	10,1
Německo	10,6	11,2	9,8	8,5	8,0	7,8	7,7	7,2	7,1	6,8	6,2	5,8
Estonsko	12,0	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7	15,0	13,1	13,4	12,1	11,8	11,1
Irsko	13,5	24,5	28,1	29,6	30,8	26,7	23,4	20,2	16,8	14,4	13,8	12,5
Řecko	21,9	25,7	33,0	44,7	55,3	58,3	52,4	49,8	47,3	43,6	39,9	35,2
Španělsko	24,5	37,7	41,5	46,2	52,9	55,5	53,2	48,3	44,4	38,6	34,3	32,5
Francie	18,3	22,9	22,5	21,9	23,7	24,1	24,2	24,7	24,5	22,1	20,8	19,6
Chorvatsko	23,7	25,2	32,4	36,7	42,1	50,0	45,5	42,3	31,3	27,4	23,7	16,6
Itálie	21,2	25,3	27,9	29,2	35,3	40,0	42,7	40,3	37,8	34,7	32,2	29,2
Kypr	9,0	13,8	16,6	22,4	27,7	38,9	36,0	32,8	29,1	24,7	20,2	16,6
Lotyšsko	13,6	33,3	36,2	31,0	28,5	23,2	19,6	16,3	17,3	17,0	12,2	12,4
Litva	13,3	29,6	35,7	32,6	26,7	21,9	19,3	16,3	14,5	13,3	11,1	11,9
Lucembursko	17,9	17,2	14,2	16,8	18,8	15,5	22,6	17,3	18,9	15,4	14,2	17,0
Maďarsko	19,5	26,4	26,4	26,0	28,2	26,6	20,4	17,3	12,9	10,7	10,2	11,4
Malta	11,7	14,5	13,2	13,3	13,8	12,7	11,7	11,6	10,7	10,6	9,1	9,2
Nizozemsko	8,6	10,2	11,1	10,0	11,7	13,2	12,7	11,3	10,8	8,9	7,2	6,7
Rakousko	8,5	10,7	9,5	8,9	9,4	9,7	10,3	10,6	11,2	9,8	9,4	8,5
Polsko	17,2	20,6	23,7	25,8	26,5	27,3	23,9	20,8	17,7	14,8	11,7	9,9
Portugalsko	16,7	20,3	22,8	30,3	37,9	38,1	34,8	32,0	28,0	23,9	20,3	18,3
Rumunsko	17,6	20,8	22,1	23,9	22,6	23,7	24,0	21,7	20,6	18,3	16,2	16,8
Slovinsko	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6	20,2	16,3	15,2	11,2	8,8	8,1
Slovensko	19,3	27,3	33,6	33,4	34,0	33,7	29,7	26,5	22,2	18,9	14,9	16,1
Finsko	16,5	21,5	21,4	20,1	19,0	19,9	20,5	22,4	20,1	20,1	17,0	17,2
Švédsko	20,2	25,0	24,8	22,8	23,6	23,5	22,9	20,4	18,9	17,9	17,4	20,1
Velká Británie	15,0	19,1	19,9	21,3	21,2	20,7	17,0	14,6	13,0	12,1	11,3	11,2

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 2: Míra nezaměstnanosti mladých lidí v jednotlivých členských státech EU-28

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

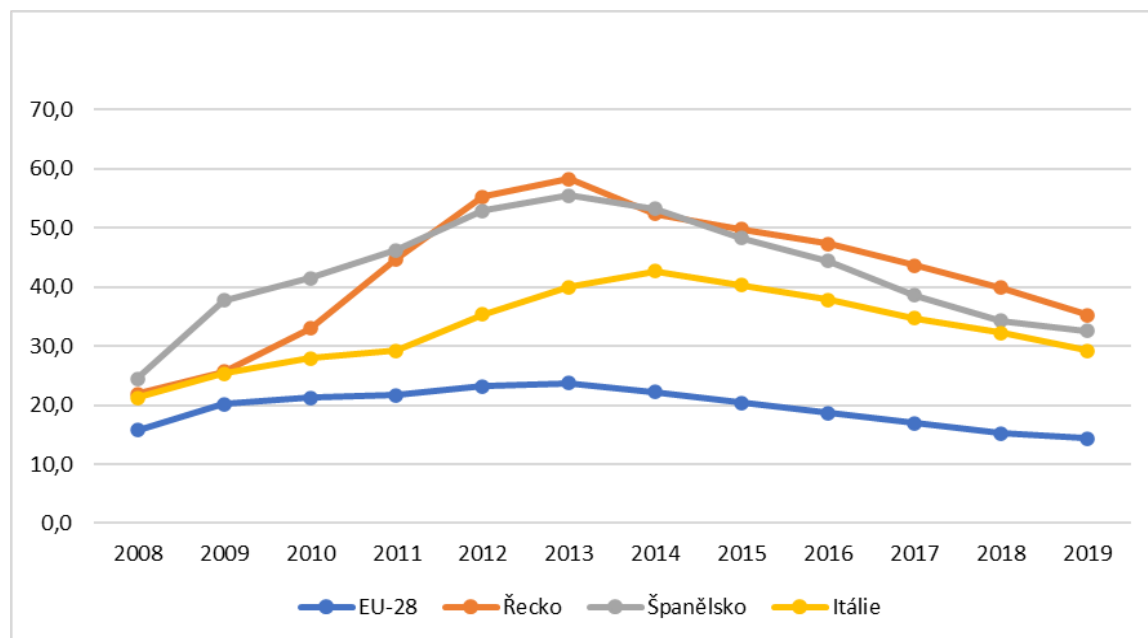
V tabulce č. 1 můžeme vidět rozdíly v míře nezaměstnanosti mladých lidí mezi jednotlivými členskými státy EU-28 v letech 2008–2019. Nezaměstnanost mladých ve věku mezi 15 a 24 lety roste vysokým tempem, zejména v období hospodářské krize začínající v roce 2008. Statistiky vykazují značné rozdíly mezi některými zeměmi. Posun směrem k výrazně vyšší nezaměstnanosti je způsoben nejistotou na trhu práce, špatnými pracovními podmínkami zejména v Řecku, ve Španělsku a v Itálii. Tyto státy v době krize musely přijmout rozsáhlá úsporná opatření, která však brzdila ekonomický růst, firmy otvíraly méně pracovních míst pro každoroční příliv absolventů. Hlavními důvody vysoké nezaměstnanosti ve zmíněných státech jsou nízká kvalita odborného vzdělávání a přípravy, nesoulad dovedností a požadavků pracovního trhu, malý zájem o manuální práci a nízká míra spolupráce mezi firmami a vzdělávacím systémem. Ve Španělsku a Řecku v době krize zůstává bez práce téměř každý druhý člen mladé generace, vážná byla situace i v Itálii. Z grafu č. 2 je lehce patrné výrazné zvýšení nezaměstnanosti, z původních přibližně 20 % v roce 2008 až na 35,2 % v roce 2019 v případě Řecka, příčina velmi vysoké nezaměstnanosti spočívá v ekonomických problémech země v souvislosti s dluhovou krizí a úspornými opatřeními řecké vlády. Dalším důvodem jsou nerovné ekonomické podmínky a neefektivní vzdělávací systém. Mezi členské státy Evropské unie s rostoucí nezaměstnaností u mladých lidí oproti počátku sledovaného období lze zařadit

rovněž Kypr, Portugalsko, Francie, Dánsko a Finsko. Naproti tomu pozitivní trend, tedy pokles míry nezaměstnanosti můžeme vidět v případě Belgie, České republiky, Německa, Irsko, Chorvatska, všech pobaltských států, Maďarska, Malty, Nizozemska, Polska, Rumunska, Slovinska i Slovensko, Velké Británie. Zcela nejnižší hodnotu míry nezaměstnanosti v grafu č. 2 můžeme vidět v Německu, kde se hodnota nezaměstnanosti změnila z 10,6 % vykazovaných v roce 2008 na 5,8 % v roce 2019. Příčinu rozdílů v nezaměstnanosti mládeže v jednotlivých zemích lze hledat například ve vzdělávacích systémech, institucích trhu práce a v síle národní ekonomiky. Svůj význam mají také uplatňovaná politická opatření.

4.1.1 Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí se zaměřením na Řecko, Španělsko a Itálii

Následující kapitoly jsou zaměřeny na vývoj nezaměstnanosti ve vybraných státech, které mají dle předešlého zjištění největší míru nezaměstnanosti v celé EU-28. Jedná se konkrétně o státy jižní Evropy: Řecko, Španělsko a Itálii.

Graf 3: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

V grafu č. 3 můžeme pozorovat, že hodnota nezaměstnanosti ve všech vybraných zemích výrazně převyšuje průměr míry nezaměstnanosti EU-28 v celém sledovaném období. Od roku 2008 do r. 2019 došlo ke zvýšení míry nezaměstnanosti v případě

Španělska a Itálie přibližně o 8 procentních bodů, v Řecku až o 13 procentních bodů. Tyto země se potýkají s makroekonomickou nerovnováhou a nevyvážeností trhu práce. Chybí zde dostatek kvalifikovaných pracovních sil a také mají problém s nízkou mobilitou pracovníků. Země se dlouhodobě potýkají s největším problémem nezaměstnanosti, proto je důležité, se dále zaměřit na tyto země podle různých hledisek.

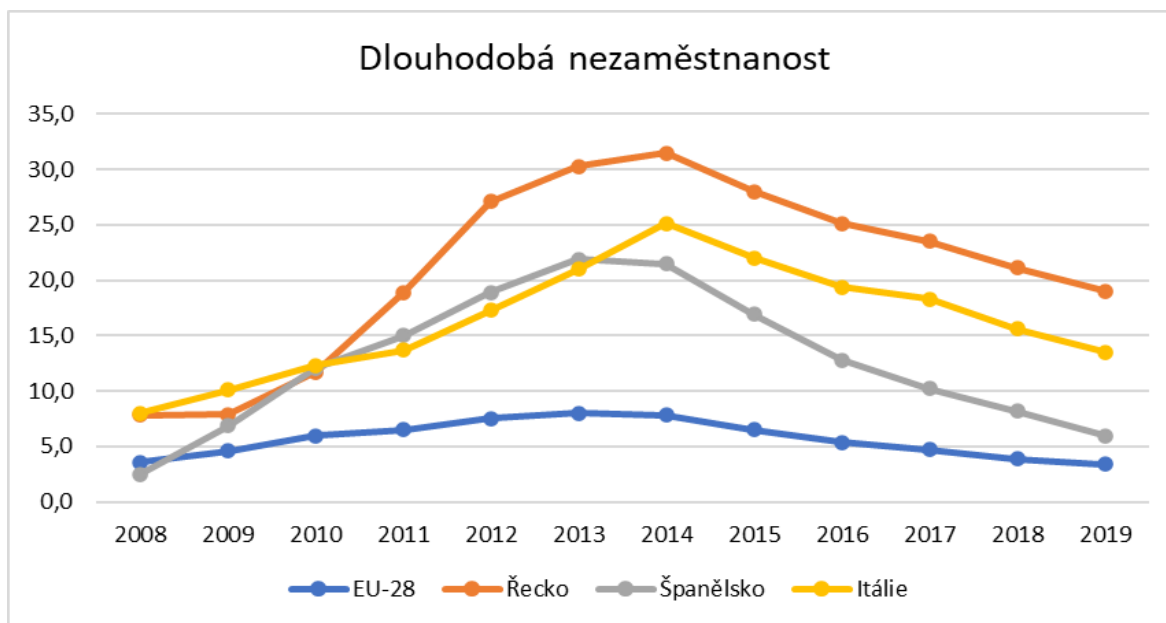
4.1.2 Dlouhodobá nezaměstnanost mladých lidí ve vybraných státech

Tabulka 2: Srovnání míry dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28 (v %)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	3,6	4,6	6,0	6,5	7,5	8,0	7,8	6,5	5,4	4,7	3,9	3,4
Řecko	7,8	7,9	11,7	18,9	27,1	30,3	31,5	28,0	25,1	23,5	21,1	19,0
Španělsko	2,5	6,9	12,1	15,0	18,9	21,9	21,5	16,9	12,8	10,2	8,2	6,0
Itálie	8,0	10,1	12,3	13,7	17,3	21,0	25,1	22,0	19,4	18,3	15,6	13,5

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 4: Vývoj míry dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

V tabulce č. 2 a grafu č. 4 můžeme vidět srovnání míry dlouhodobé nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných zemích a průměru EU-28. Mezi dlouhodobě nezaměstnané patří uchazeči o zaměstnání, kteří marně hledají práci déle než rok. Míra dlouhodobé

nezaměstnanosti je nevyšší v Řecku, dle grafu č. 4 se od roku 2009 začala strmě zvyšovat. Dlouhodobá nezaměstnanost mladých lidí v Řecku převyšuje v letech 2013–2014 vysokých 30 % oproti průměrem EU-28, který ve stejném období činil přibližně 8 %. Od té doby tato hodnota začala klesat, ale stále v Řecku dosahovala vysokých hodnot (19 %). Takto vysoká dlouhodobá nezaměstnanost, může do budoucna vést k vážným problémům, jako je například ztráta kvalifikace, snižování motivace práci shánět a sociálním dopadům. V Řecku je výskyt dlouhodobě nezaměstnaných vyšší u osob bez předchozích pracovních zkušeností. Za celé sledované období na tom bylo z vybraných zemí v průměru hodnot nejlépe Španělsko, vidíme zde, že oproti celkové nezaměstnanosti, která byla srovnatelná s Řeckou, v této kategorii Španělsko vykazuje výrazně nižší hodnoty, než má v této kategorii právě Řecko. Důležitým faktorem určujícím změnu úrovní a dynamiku dlouhodobé nezaměstnanosti je celkový stav ekonomiky dané země, což v tomto srovnání vychází výrazně lépe právě Španělsko. Vůbec nejnižší míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla ve Španělsku zaznamenána v roce 2008 s hodnotou pouhých 2,5 %, byla tedy dokonce nižší než průměr EU-28, který byl 3,6 %. Španělsko ovšem po roce 2008 výrazně ovlivnila hospodářská krize a míra nezaměstnanosti se zvyšovala až do roku 2013, kdy se zastavila na hodnotě 21,9 %. V dalších letech hodnota klesala a v roce 2019 byla míra nezaměstnanosti 6 %. V Itálii podobně jako v Řecku rostla míra dlouhodobé nezaměstnanosti vlivem krize až do roku 2014, v Itálii bylo v roce 2014 25,1 % mladých lidí déle než rok bez zaměstnání. V posledních letech lze v grafu č. 4 vidět klesající hodnoty, stále však v roce 2019 byla vysoká dlouhodobá nezaměstnanost konkrétně 13,5 %. Obecně by se dalo konstatovat, že jsou státy jižní Evropy rovněž nejvíce ohroženy dlouhodobou nezaměstnaností.

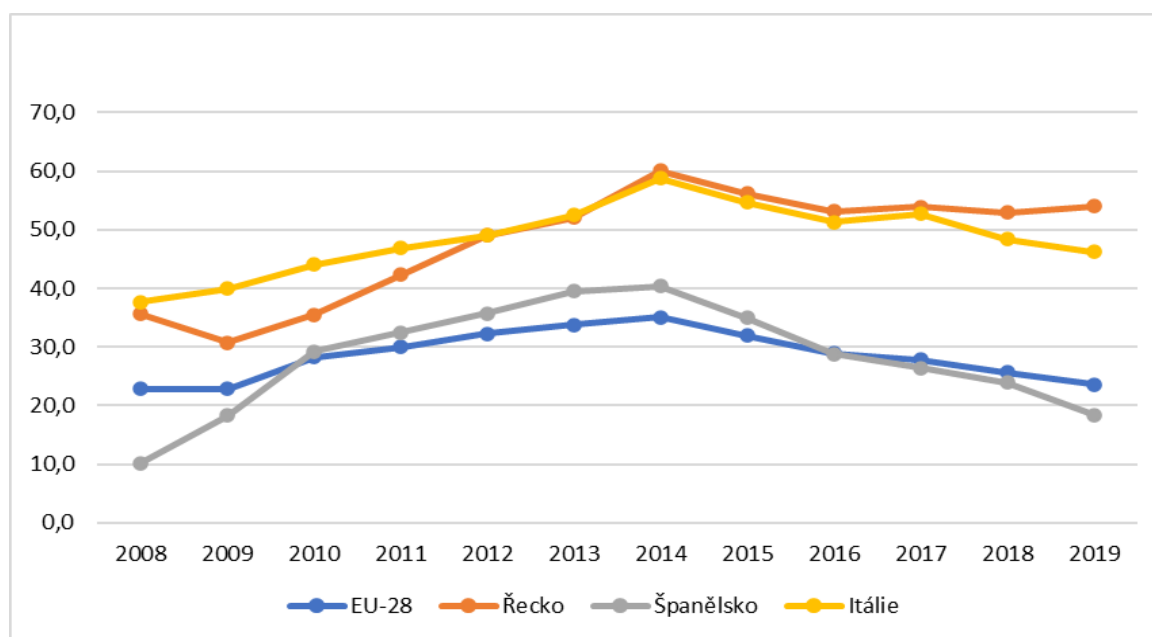
Existuje korelace mezi celkovou a dlouhodobou nezaměstnaností, s rostoucí mírou celkové nezaměstnanosti lze zpravidla pozorovat rovněž rostoucí míru dlouhodobé nezaměstnanosti. S rostoucí mírou je neustále méně volných pracovních míst a první, kdo opustí řadu nezaměstnaných jsou ti, kteří mají požadované dovednosti. Zaměstnavatelé se často zdráhají zaměstnat lidi, kteří jsou dlouhodobě nezaměstnaní, protože se obávají, že tito jedinci již byli odmítnuti jinými zaměstnavateli nebo nejsou tak produktivní.

Tabulka 3: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných ve vybraných zemích a průměru EU-28 (v %)

Sloupec1	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	22,8	22,8	28,3	30,0	32,3	33,8	35,1	31,9	28,9	27,8	25,7	23,6
Řecko	35,6	30,7	35,5	42,3	49,0	52,0	60,1	56,2	53,1	53,9	52,9	54,0
Španělsko	10,2	18,3	29,2	32,5	35,7	39,5	40,4	35,0	28,8	26,4	23,9	18,5
Itálie	37,7	39,9	44,1	46,9	49,0	52,5	58,8	54,6	51,3	52,7	48,4	46,2

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 5: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na celkovém počtu nezaměstnaných ve vybraných zemích a průměru EU-28 (v %)

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými uchazeči o zaměstnání (15–24 let), ve všech vybraných zemích a v evropském průměru dosáhl maxima v roce 2014 (viz graf č. 5). Od té doby až na pár výjimek podíl dlouhodobě nezaměstnaných mezi mladými klesal. Nejnižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných z vybraných států má Španělsko, které je v téměř celém sledovaném období srovnatelné s průměrem EU28, naopak extrémně vysoké hodnoty vykazují Řecko a Itálie. Španělsko v roce 2019 dokonce dosáhlo nižší hodnoty než evropský průměr 25,7 %. Velmi výrazně nad evropským průměrem se však stále v roce 2019 drží Řecko i Itálie s podíly dlouhodobě nezaměstnaných 54 % a 46,2 %.

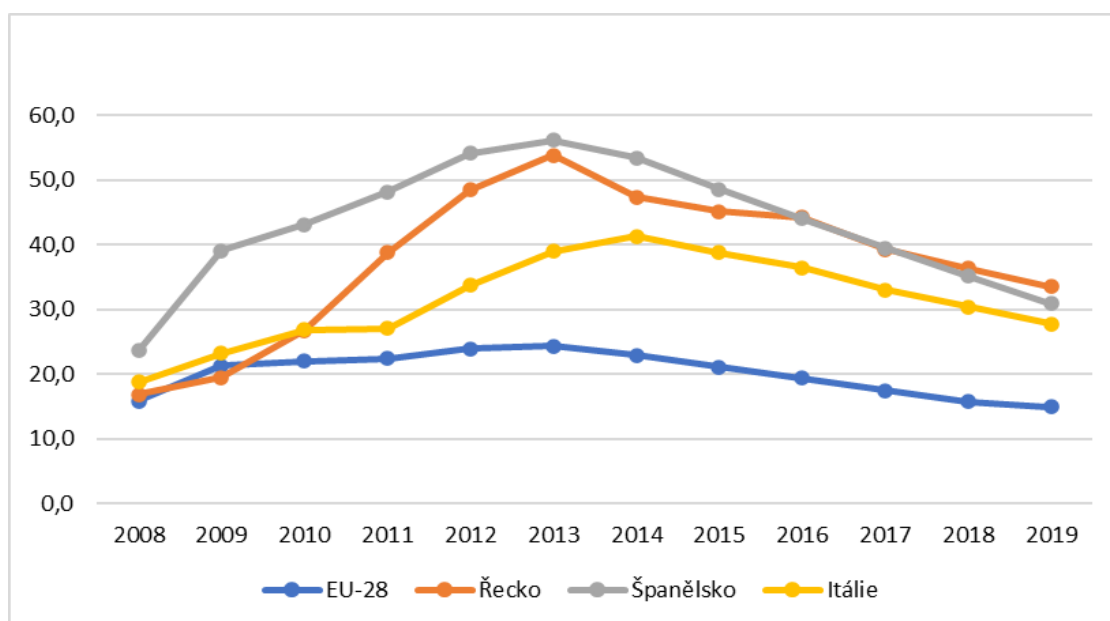
4.1.3 Nezaměstnanost mladých lidí dle věku a pohlaví ve vybraných státech

Tabulka 4: Míra nezaměstnanosti mladých mužů ve vybraných státech a průměr EU-28

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	15,9	21,3	22,0	22,4	23,9	24,4	22,9	21,1	19,4	17,5	15,8	15,0
Řecko	16,9	19,5	26,8	38,8	48,5	53,8	47,4	45,2	44,3	39,3	36,4	33,5
Španělsko	23,6	39,1	43,1	48,2	54,1	56,2	53,4	48,6	44,0	39,5	35,2	30,9
Itálie	18,8	23,2	26,9	27,1	33,7	39,0	41,3	38,8	36,5	33,0	30,4	27,8

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 6: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých mužů ve vybraných státech a průměru EU-28

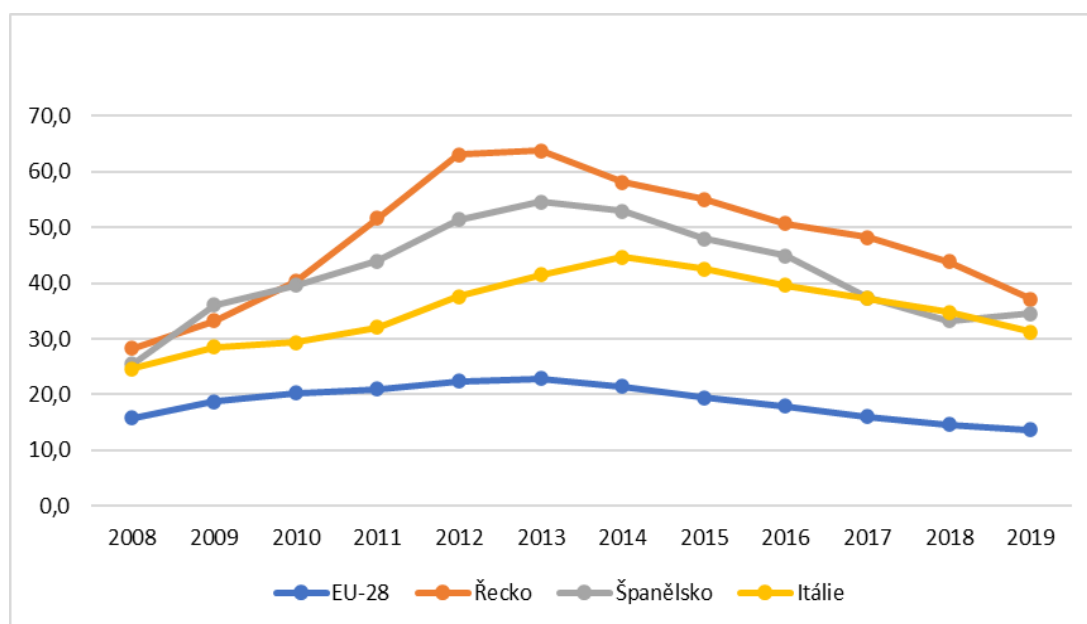
Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Tabulka č. 4 a graf č. 6 zachycují vývoj nezaměstnanosti mladých mužů ve vybraných státech a průměr EU-28 v letech 2008–2019. Všechny vybrané země výrazně převyšují průměr EU-28 ve sledovaném období, výjimkou jsou roky 2008 a 2009, kdy se hodnoty v případě Řecka a Itálie pohybovaly kolem průměru EU-28, v Řecku v roce 2009 dokonce hodnota nezaměstnanosti byla o 1,8 procentního bodu nižší než průměr EU-28. Vůbec nejhorších výsledků nezaměstnanosti mladých mužů dosahovalo dlouhodobě Španělsko, nejvyšší hodnota 56,2 % byla zaznamenána v roce 2013, v roce 2019 hodnota poklesla na 30,9 %, byla tedy v tomto jediném roce nižší než hodnota v Řecku 33,5 %. Itálie na tom byla ve srovnání s ostatními dvěma vybranými zeměmi nejlépe, přesto její hodnoty ve většině případů výrazně převyšovaly průměr EU-28, hlavně v období mezi lety 2012–2019.

Tabulka 5: Míra nezaměstnanosti mladých žen ve vybraných státech a průměr EU-28

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	15,8	18,8	20,3	21,0	22,4	22,9	21,5	19,5	17,9	16,1	14,6	13,7
Řecko	28,3	33,3	40,3	51,6	63,1	63,8	58,1	55,0	50,7	48,2	43,9	37,1
Španělsko	25,5	36,1	39,6	44,0	51,4	54,6	52,9	48,0	44,9	37,4	33,3	34,5
Itálie	24,7	28,5	29,4	32,1	37,6	41,5	44,7	42,6	39,6	37,3	34,8	31,2

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 7: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých žen ve vybraných státech a průměru EU-28

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Tabulka č. 5 a graf č. 7 představují vývoj nezaměstnanosti mladých žen ve vybraných státech a průměr EU28 v letech 2008–2019. Mladé ženy jsou na tom statisticky v průměru EU28 lépe, než mladí muži, ekonomická krize zasáhla zejména odvětví průmyslu a stavebnictví, ve kterém se uplatňují především muži. Naopak ve všech vybraných státech dosahovala nezaměstnanost mladých žen vyšších hodnot než u mužů, ani v jednom případě se zde hodnota nepřiblížila průměru EU-28. Na rozdíl od mužů, kde nejvyšší hodnoty vykazovalo Španělsko, u mladých žen je dlouhodobě největší míra nezaměstnanosti v Řecku, s výjimkou jediného roku 2009, kdy byla hodnota ve Španělsku vyšší o 2,8 procentních bodů. Absolutně nejvyšší hodnota nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2013 v Řecku, a to 63,8 %, oproti průměru EU-28, který byl 22,4 %. Největší pokles nezaměstnanosti byl ve Španělsku, kdy hodnota klesla z 54,6 % v roce 2013 na 33,3 % v roce 2018. Podobně jako u mužů i nezaměstnanost mladých žen ve

srovnání s vybranými zeměmi dosahovala nejlepších výsledků v Itálii, nejnižší hodnota byla v roce 2008, a to 24,7 %.

4.1.4 Nezaměstnanost mladých lidí podle vzdělání ve vybraných státech

Absolventi a mladí lidé patří mezi nejrizikovější skupiny na trhu práce. Často jim chybí praxe a dostatek zkušeností, které by mohli potenciálnímu zaměstnavateli nabídnout. Z pohledu zaměstnavatele navíc představují určitou pochybnost. Z krátké profesní historie absolventa je obtížnější usoudit, jestli je na danou pozici vhodný a zda nebude chtít rychle změnit zaměstnání.

Úroveň dosaženého vzdělání je rozdělena podle mezinárodní klasifikace ISCED, která patří do ekonomických a sociálních klasifikací Organizace spojených národů (OSN). Tyto klasifikace vzdělání se používají ve statistikách po celém světě za účelem shromažďování, sestavování a analyzování mezinárodně srovnatelných údajů. Klasifikace ISCED je referenční klasifikace, slouží pro uspořádání vzdělávacích programů a odpovídajících kvalifikací do vzdělávacích úrovní a oborů. (Klasifikace vzdělání CZ-ISCED 2011) Nezaměstnanost podle vzdělání je v této práci rozdělena do tří skupin dle poslední verze ISCED 2011, viz tabulka č. 6, která má devět úrovní vzdělání.

Tabulka 6: Dosažené vzdělání (ISCED)

Skupina 1	ISCED 0: Nižší než primární vzdělávání
	ISCED 1: Primární vzdělávání
	ISCED 2: Nižší sekundární vzdělávání
Skupina 2	ISCED 3: Vyšší sekundární vzdělávání
	ISCED 4: Postsekundární neterciární vzdělávání
Skupina 3 (terciární)	ISCED 5: Vyšší odborná úroveň vzdělávání
	ISCED 6: Bakalářská úroveň vzdělávání
	ISCED 7: Magisterská úroveň vzdělávání
	ISCED 8: Doktorská úroveň vzdělávání

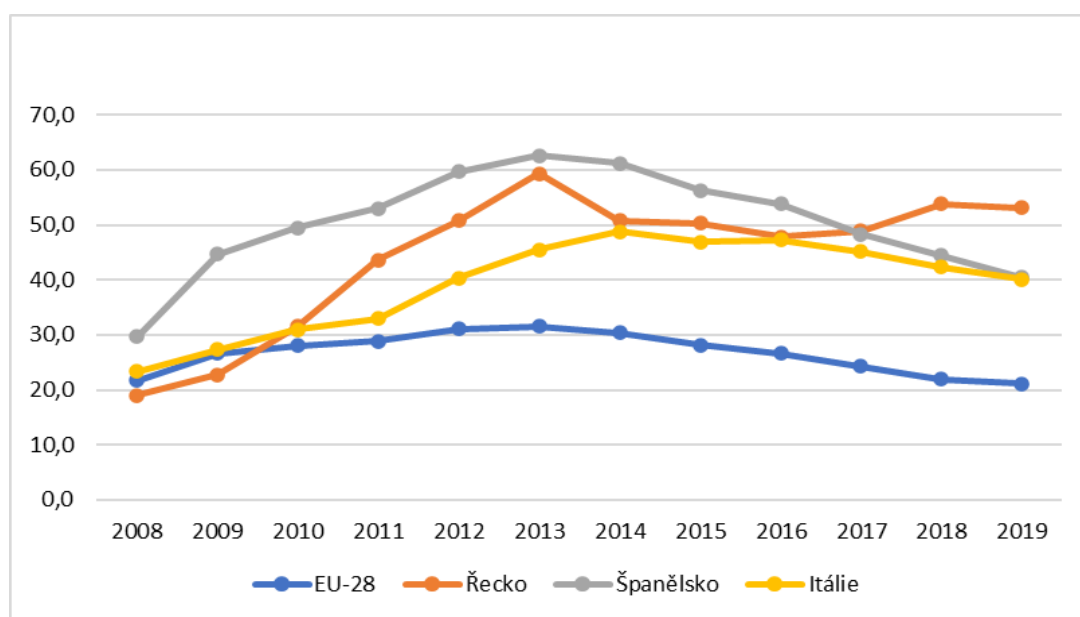
Zdroj: Vlastní zpracování, data z www.czso.cz

Tabulka 7: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 0 až 2

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	21,7	26,6	28,1	28,9	31,1	31,6	30,4	28,2	26,6	24,3	22,0	21,1
Řecko	19,0	22,8	31,6	43,6	50,8	59,3	50,8	50,3	47,8	48,9	53,8	53,1
Španělsko	29,7	44,7	49,5	53,0	59,7	62,6	61,2	56,3	53,8	48,3	44,4	40,5
Itálie	23,3	27,3	31,0	33,0	40,4	45,5	48,8	46,9	47,3	45,2	42,3	40,1

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 8: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 0 až 2

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

V tabulce č. 7 a grafu č. 8 můžeme sledovat vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí se stupněm vzdělání 0 až 2, ve vybraných zemích a průměru EU-28, od roku 2008–2019. V průběhu srovnání je možné sledovat, že Španělsko velmi výrazně převyšuje průměr EU-28 a je v nejhorším postavení za téměř celé sledované období oproti ostatním vybraným zemím. Ve Španělsku v roce 2009 výrazně zapůsobila celosvětová hospodářská krize, kdy se pozorovaná míra nezaměstnanosti zvýšila na 44,7 %, což bylo ve srovnání s předchozím rokem o 15 procentních bodů více. V roce 2013 se nezaměstnanost vyšplhala na nejvyšší hodnotu 62,6 %, od té doby tato hodnota klesá, v roce 2018 byla zaznamenána výrazně nižší hodnota, a to 44,4 %, následně v roce 2019 hodnota 40,5 %. Řecko mělo od roku 2008 do roku 2016 lepší hodnoty než Španělsko, v roce 2008 a 2009 bylo na tom lépe než Itálie a dokonce lépe než průměr EU-28. K velkému růstu nezaměstnanosti došlo

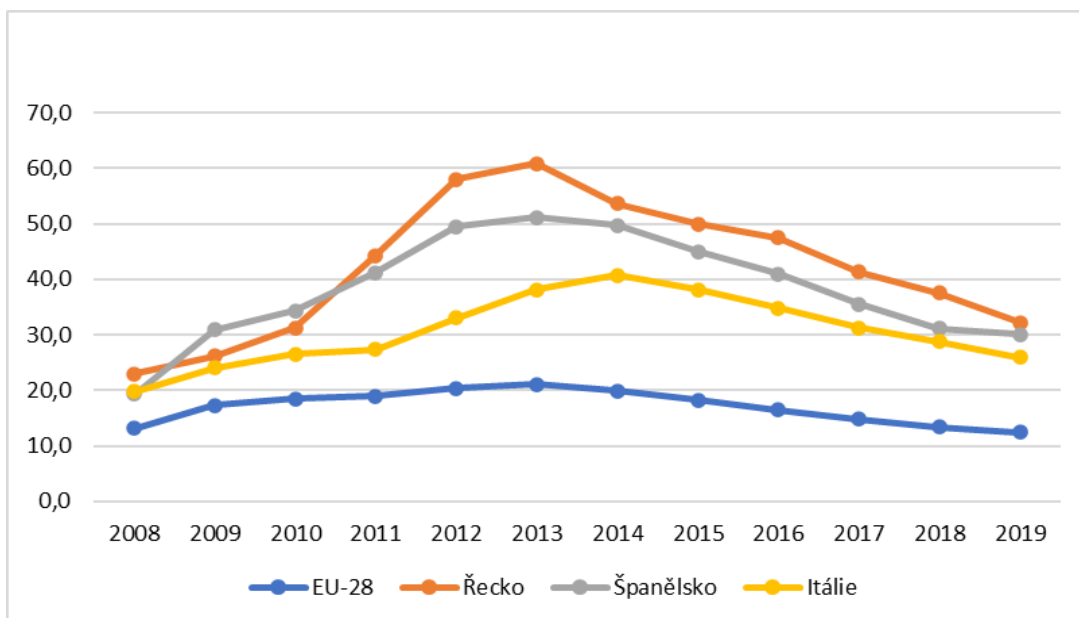
v období 2009–2013, kdy nezaměstnanost vzrostla o 36,5 procentních bodů. Po roce 2013 se nezaměstnanost v Řecku začala snižovat, nicméně mezi lety 2016–2018 dochází znovu k růstu nezaměstnanosti, v posledním sledovaném roce 2019 byl zaznamenán mírný pokles na 53,1 %. Itálie měla z vybraných zemí v průměru za sledované období nejlepší hodnoty, pohybovala se přibližně okolo průměru EU28 do roku 2010, nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenala před krizí v roce 2008, a to 23,3 %. Naopak nejvyšší míry dosáhla v roce 2014 s hodnotou 48,8 % a v roce 2019 byla hodnota 40,1 %, oproti průměru EU28, který byl 21,1 %.

Tabulka 8: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 3 až 4

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	13,1	17,3	18,5	19,0	20,4	21,1	19,9	18,2	16,5	14,8	13,4	12,4
Řecko	23,0	26,2	31,3	44,3	58,1	60,9	53,7	50,0	47,5	41,3	37,6	32,2
Španělsko	19,3	30,9	34,3	41,2	49,5	51,2	49,8	45,0	41,0	35,5	31,2	30,1
Itálie	19,8	24,0	26,5	27,4	33,1	38,1	40,8	38,1	34,8	31,3	28,8	26,0

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 9: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 3 až 4

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

V tabulce č. 8 a grafu č. 9 je možné vidět vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí se stupněm vzdělání 3 až 4, ve vybraných státech a průměru EU-28, od roku 2008–2019.

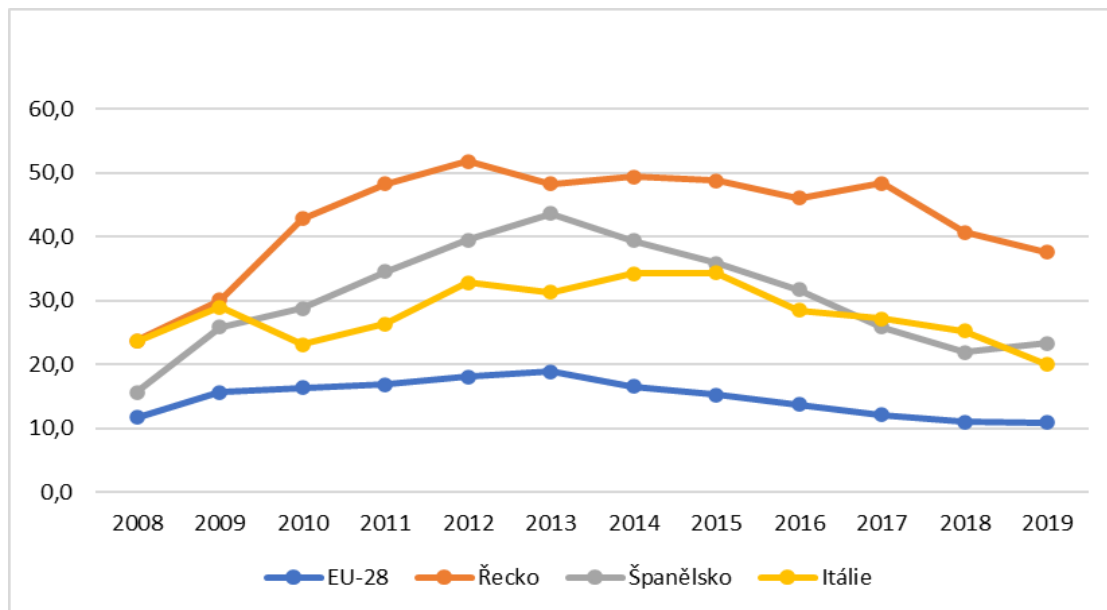
V rámci celého sledovaného období se nad průměrem EU-28 pohybovaly všechny tři země, nejhůře na tom bylo v této vzdělanostní kategorii Řecko, které dokonce jako jediné vykazovalo horší hodnoty v letech 2008–2014 než v předchozí kategorii 0 až 2. V Řecku v roce 2008 začala míra nezaměstnanosti výrazně růst až do roku 2013, kdy se zastavila na čísle 60,9 %. V následujícím období 2014–2019 se Řecku podařilo značně snížit míru nezaměstnanosti mladých lidí v této vzdělanostní kategorii, stále však na konci sledovaného období dosahovala velice vysoké hodnoty 32,2 %. Španělsko zde nemělo až tak špatné hodnoty jako v předešlé vzdělanostní kategorii, nadále je však výrazně horší ve srovnání s průměrem EU-28 a Itálií. V letech 2008–2009 došlo vlivem krize ke skokovému zvýšení nezaměstnanosti z 19,3 % na 30,9 %, v následujících letech nezaměstnanost dále rostla až do roku 2013 na hodnotu 51,2 %. Výraznější pokles nastal v roce 2017 o 5,5 procentních bodů. Itálie měla opět nejlepší hodnoty v každém roce pozorovaného období, výjimkou byl pouze rok 2008. Itálie zaznamenala nejmenší míru nezaměstnanosti s hodnotou 19,8 % před začátkem krize v roce 2008, nejvyšší v roce 2014, a to 40,8 %, na konci sledovaného období v roce 2019 byla zaznamenána hodnota 26 %.

Tabulka 9: Míra nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměr EU-28, se stupněm vzdělání 5 až 8

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
EU-28	11,7	15,7	16,4	16,9	18,1	18,9	16,6	15,3	13,8	12,1	11,0	10,9
Řecko	23,7	30,1	42,8	48,3	51,8	48,3	49,4	48,8	46,1	48,4	40,7	37,6
Španělsko	15,7	25,9	28,8	34,6	39,5	43,6	39,4	35,9	31,7	25,9	21,9	23,3
Itálie	23,6	29,0	23,1	26,4	32,8	31,3	34,3	34,4	28,5	27,2	25,3	20,0

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Graf 10: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných státech a průměru EU-28, se stupněm vzdělání 5 až 8

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

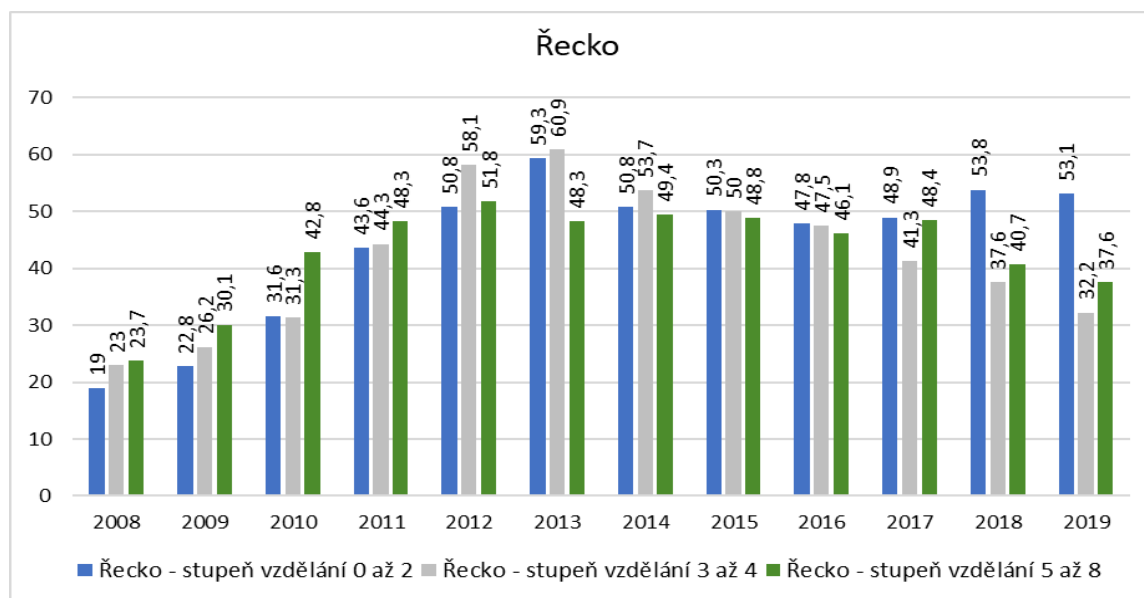
V tabulce č. 9 a graf č. 10 je zobrazen vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí se stupněm vzdělání 5 až 8, ve vybraných zemích a průměru EU-28, od roku 2008–2019. Také v této vzdělanostní kategorii mělo od roku 2008 nejhorší výsledky Řecko. Nejvýraznější změny nastaly mezi lety 2009–2010, daná míra nezaměstnanosti se zvýšila o 12,7 procentních bodů, nezaměstnanost rostla až do roku 2012, kdy dosáhla nejvyšší hodnoty 51,8 %, od té doby tato hodnota střídavě klesá a stoupá, výrazněji míra nezaměstnanosti klesla v roce 2019 na hodnotu 37,6 %. Stále však zůstává téměř 38 % nezaměstnaných mladých Řeků s nejvyšším stupněm vzdělání. Nejnižší hodnoty zde byly naměřeny střídavě v Itálii a ve Španělsku, všechny tři vybrané země se v této vzdělanostní kategorii pohybovaly výrazně nad hranicí průměru EU28. Ve Španělsku zaznamenali nejlepší výsledek před krizí v roce 2008, a to 15,7 %, nejhorší v roce 2013 s hodnotou 43,6 %, oproti roku 2013 se jim podařilo v roce 2018 snížit míru nezaměstnanosti na 21,9 %. Ve srovnání s vybranými zeměmi byla na tom Itálie lépe než Řecko a po většinu období vykazovala lepší hodnoty než Španělsko. V Itálii se dokonce od počátku sledovaného období (r. 2008) snížila míra nezaměstnanosti v roce 2019 o 3,6 procentních bodů.

Na základě pozorování nezaměstnanosti mladých lidí podle vzdělanostní struktury je zřejmé, že největší problémy najít si zaměstnání mají lidé s nejnižším stupněm vzdělání. Naopak lidé s nejvyšším vzděláním ve Španělsku, Itálii a průměru EU-28 dosahovali

menší nezaměstnanosti než lidé se středním vzděláním, výjimkou bylo pouze Řecko, kde v průměru míra nezaměstnanosti s nejvyšším stupněm vzdělání dosahovala vyšších hodnot než u osob se středním vzděláním. Tyto údaje poukazují na skutečnost, že vysokoškolský diplom nepředstavuje v Řecku takovou výhodu při uplatňování na trhu práce, jako v jiných zemích Evropy. V Řecku se tvoří početná skupina absolventů univerzit, kteří si nemohou najít práci adekvátní jejich vzdělání, obtížné situace na trhu práce firmy využívají a mladým lidem nabízejí nízké platové ohodnocení a velmi nevýhodné pracovní smlouvy.

4.1.5 Srovnání nezaměstnanosti v jednotlivých stupních vzdělání

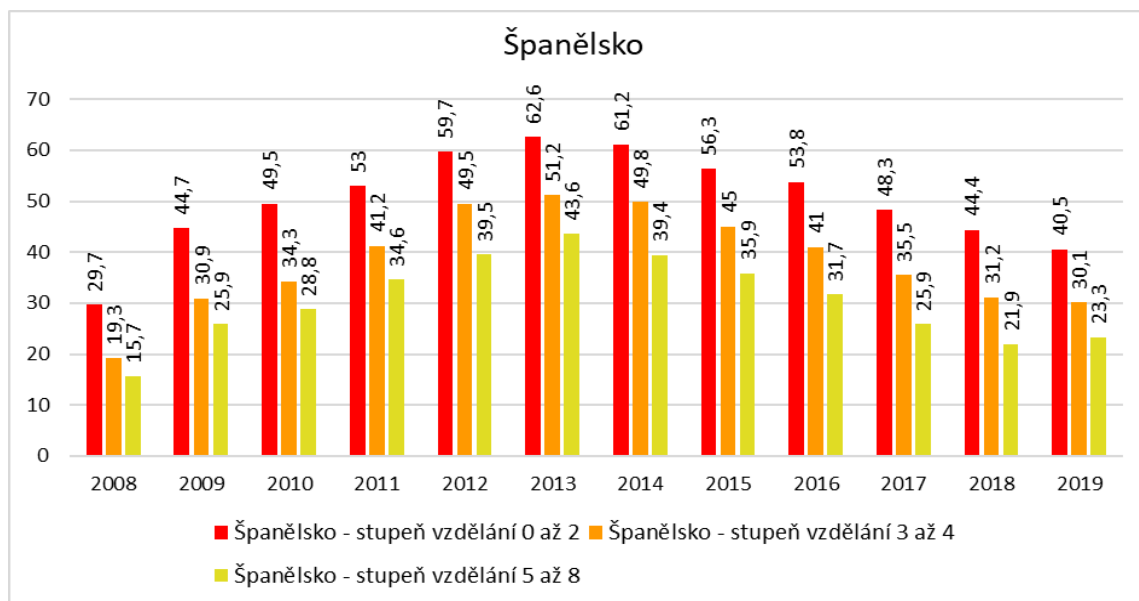
Graf 11: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Řecku v jednotlivých stupních vzdělání v %

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Na grafu č. 11 je zachycen vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Řecku v jednotlivých stupních vzdělání. Srovnáme-li míru nezaměstnanosti v jednotlivých stupních, je zde patrné, že výše dosaženého vzdělání nejméně ovlivňuje zaměstnanost, s výjimkou posledních dvou let, kdy je vidět výrazně nejvyšší míra nezaměstnanosti u osob pouze se základním vzděláním. V Řecku jako v jediném z pozorovaných států, mají absolventi sekundárního vzdělání větší šanci na uplatnění na trhu práce než absolventi terciárního vzdělání (vysokých škol). Jedním z hlavních důvodů je slabá vazba mezi vzdělávacím systémem a pracovním trhem, dále velké množství studentů vysokých škol studujících neperspektivní obory. Z absolventů vysokých škol se zde velmi často stávají pouze držitelé titulů a nikoli lidé, kteří mají relevantní kvalifikaci potřebnou na trhu práce.

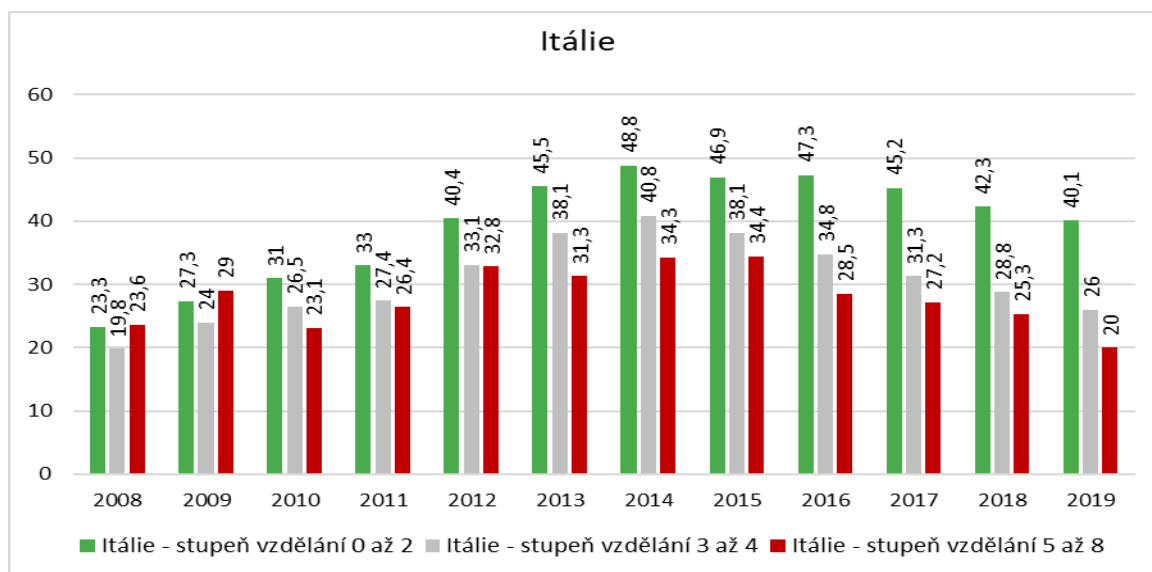
Graf 12: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí ve Španělsku v jednotlivých stupních vzdělání v %

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

Velké rozdíly lze pozorovat ve Španělsku, viz graf č. 12, kde se mladí lidé s nejnižším stupněm vzdělání velmi pravděpodobně stanou nezaměstnanými. Je zde patrný velký rozdíl v zaměstnanosti mezi primárním a vyšším vzděláním, čísla u terciárního vzdělání dosahují polovičních hodnot oproti základnímu vzdělání, vysokoškolské vzdělání tedy výrazně zvyšuje šanci na uplatnění. Osoby s úspěšně absolvovaným terciálním vzděláním jsou ve Španělsku hrozbou nezaměstnanosti ohroženi nejméně.

Graf 13: Vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Itálii v jednotlivých stupních vzdělání v %

Zdroj: Vlastní zpracování, data z Eurostatu

V grafu č. 13 můžeme vidět vývoj míry nezaměstnanosti mladých lidí v Itálii v jednotlivých stupních vzdělání. Nejvyšších hodnot dosahuje opět skupina zahrnující mladé osoby s nejnižším stupněm vzdělání. Ostatní dvě sledované skupiny nejsou v takové míře vystaveny riziku nezaměstnanosti, jejich hodnoty jsou od roku 2010 výrazně nižší než hodnoty nejnižší úrovně vzdělání. Podobně jako v případě Španělska absolventi terciálního vzdělání představují nejméně problematickou skupinu. Důvodem je zájem o vzdělané a kvalifikované osoby, tudíž tato skupina je v Itálii nejméně ohrožena nezaměstnaností.

4.1.6 Nesoulad vystudovaného oboru s profesním uplatněním (Isced 3-8)

Data za vývoj nezaměstnanosti mladých lidí ve vybraných zemích podle vystudovaného oboru vzdělání nebyla dostupná, proto se v následujícím grafu místo toho věnujeme alespoň statistice nesouladu oboru a stupně vzdělání s výsledným profesním uplatněním.

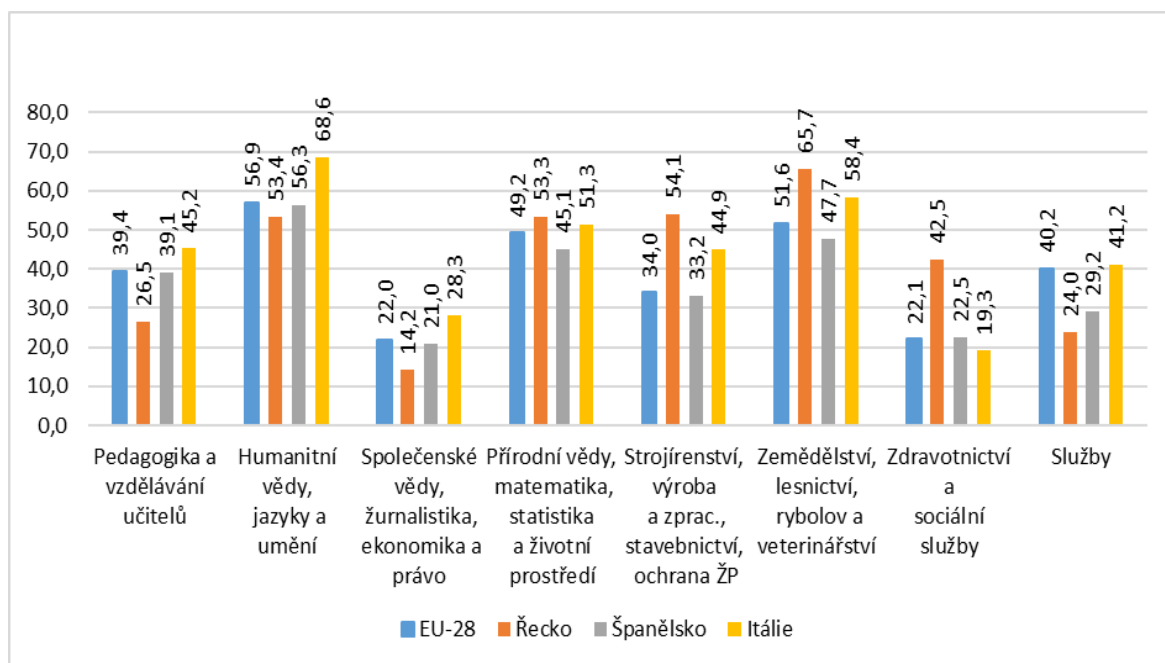
Jedním z hlavních problémů v oblasti nezaměstnanosti mladých lidí je nesoulad nabídky pracovních sil (oborový, kvalifikační) a požadavků pracovního místa. Dalším aspektem je rozvíjející se průmysl, který s sebou přináší změnu kvalifikačních nároků na stávající a nově vznikající pracovní místa. Pro úspěšný přechod mladých lidí ze školy na trh práce je velmi důležité, zda mají správnou kvalifikaci, odbornost, kterou trh práce v současné potřebuje, protože jako absolventi většina z nich mají jen minimum pracovních zkušeností. Pokud se jim podaří nalézt uplatnění v oboru, který vystudovali, budou moci využít některé znalosti a dovednosti získané ve škole a snadněji zahájit profesní kariéru. Horizontální nesoulad nabídky a poptávky na trhu práce v členských státech EU umožňuje zjistit, ve kterých oborech vzdělání je obtížné najít odpovídající profesní uplatnění. To nám říká, zda některé kvalifikace v celé Evropě nebo pouze v některých zemích chybějí či přebývají. Tyto informace mohou být užitečné pro mladé lidi, kteří uvažují o pokračování ve vzdělávání (ve stejném nebo jiném oboru) nebo si teprve vybírají, jaký vzdělávací směr (obor) zvolí. Graf č. 14 nám umožňuje porovnat kvalifikační nesoulad ve vybraném státě EU oproti průměru a také porovnat státy navzájem. Na základě hodnot za konkrétní členský stát lze zjistit, které oblasti vzdělávání jsou nesouladem postiženy více (tj. vyšší hodnota v tabulce) a o které oblasti vzdělání je na trhu práce nejvyšší zájem (nižší hodnoty). (Chamoutová a kol., 2019)

Vzorec:

$$\text{Horizontální nesoulad oboru vzdělání a profese} = 1 - \frac{\text{Počet zam. s povoláním v oboru odpovídajícím vzdělání}}{\text{Celkový počet zaměstnaných s tímto vzděláním}}$$

Horizontální kvalifikační nesoulad znamená, že pracovník vystudoval jiný obor vzdělání, než v jakém našel pracovní uplatnění. Čím nižší je ve vzorci výsledná hodnota, tím je nesoulad menší. Naopak vysoká hodnota znamená, že podíl osob pracujících v jiném oboru, než je jejich kvalifikace, je vysoký. (Chamoutová a kol., 2019)

Graf 14: Horizontální nesoulad oboru a stupně vzdělání s výsledným profesním uplatněním. Skupina 15-34 se středoškolským nebo vysokoškolským vzděláním

Zdroj: vlastní zpracování data z Eurostatu

Graf č. 14 zobrazuje porovnání kvalifikačního nesouladu ve vybraných zemích a průměru EU-28 v roce 2016. Pozorování jsou mladí zaměstnaní s ukončeným středoškolským nebo terciárním vzděláním ve věku 15–34 let (Isced 3-8), popisky sloupců uvádějí skupiny vystudovaného oboru vzdělání. V Řecku jsou v porovnání s ostatními vybranými státy EU největší nesoulady v oblasti strojírenství, výroba a zpracování, stavebnictví, ochrana životního prostředí, zdravotnictví a sociální služby, v těchto oborech zaujímá Řecko přední místa s nejvyššími hodnotami nesouladu 54,1 %. Velká část lidí pracujících v jiných oborech je také mezi mladými lidmi působícími v zemědělství, lesnictví, rybolovu a veterinárním lékařství. Španělsko si může dovolit z uchazečů více

vybírat, což se odráží také na hodnotách kvalifikačního nesouladu. Téměř ve všech skupinách oborů zastává pozice mezi členskými státy se spíše nižším procentem osob s pracovní kariérou neodpovídající oboru vzdělání. Itálie se potýká s nesouladem vzdělání a zaměstnání v celé řadě oborů. Jedinou oblastí, ve které je na tom v porovnání s průměrem EU lépe, je zdravotnictví a sociální služby (19,3 %). Itálie patří mezi státy, které mají vysokou míru nezaměstnanosti mladých lidí a při obsazování volných pozic mají firmy širší řadu uchazečů, z nichž si mohou vybírat. (Chamoutová a kol., 2019) Shodně ve všech vybraných státech a průměru EU-28 byl největší nesoulad ve skupině humanitní vědy, jazyky a umění, v Itálii až 68,6 %, tyto obory z hlediska budoucí uplatnitelnosti na trhu práce nepatří mezi nejperspektivnější. Naopak skupina společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo vykazují nejmenší nesoulad vzdělání a zaměstnání, hodnoty zároveň vypovídají o tom, že není až takový problém nalézt s touto kvalifikací adekvátní uplatnění. Součástí této skupiny je i právo, které vyžaduje specifické znalosti, tyto pozice by tedy byly těžko zaplnitelné pracovníky bez požadované kvalifikace, i to je důvod proč jsou výsledné hodnoty kvalifikačního nesouladu nízké.

4.2 Přístupy k řešení nezaměstnanosti mladých lidí v EU

Evropská unie podporuje zaměstnanost mladých lidí, zaměstnatelnost a sociální začlenění, prostřednictvím množství politik a opatření, rovněž i vyčleňováním finančních prostředků.

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI) je jedním z hlavních finančních zdrojů EU na podporu provádění systémů záruk pro mladé lidi. Celkový rozpočet iniciativy na podporu zaměstnanosti mládeže na období 2014–2020 je 8,8 miliard EUR. Iniciativa podporuje výhradně mladé lidi, včetně dlouhodobě nezaměstnaných nebo osob, které nejsou registrovány jako uchazeči o zaměstnání. Zajišťuje, že v nejproblémovějších částech Evropy mohou mladí lidé získat cílenou podporu.

YEI obvykle financuje poskytování:

- učňovských programů
- stáží
- kvalitních pracovních míst
- dalšího vzdělávání

YEI podporuje provádění záruk pro mladé lidi. V rámci záruky pro mladé lidi by členské státy měly zavést opatření k zajištění toho, aby mladí lidé do 25 let dostali kvalitní nabídku zaměstnání, učňovského vzdělání, stáže nebo dalšího vzdělávání do čtyř měsíců od ukončení školní docházky nebo od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými.

Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí doplňuje ostatní akce prováděné na národní úrovni, podporované zejména Evropským sociálním fondem (ESF), jejichž cílem je provádění systémů záruk pro mladé lidi. ESF může oslovit i jednotlivce a pomoci reformovat instituce a služby zaměstnanosti, vzdělávání a odborné přípravy.

(Youth Employment Initiative)

Záruk pro mladé lidi v dnešní době využívají lidé v celé EU. Díky ní se již podařilo zlepšit život a životní vyhlídky milionům mladých Evropanů. Od roku 2014 se do programů záruky pro mladé lidi zapojilo více než 5 milionů lidí. Zároveň od té doby každý rok přijalo nabídku zaměstnání, dalšího vzdělávání, učňovského místa nebo stáže více než 3,5 milionů mladých lidí, kteří se do programu zapojili.

Přímé podpory z iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí se dostalo více než 2,4 milionu mladých lidí v celé EU. Pět let po zahájení této iniciativy je zjevné, že se situace mladých lidí na trhu práce výrazně zlepšila. Počet nezaměstnaných mezi mladými lidmi v EU se snížil o 2,3 milionu. Míra nezaměstnanosti mladých lidí se v roce 2019 snížila na 14,4 %, z rekordních téměř 24 %, kterých dosahovala v roce 2013. Situace mladých lidí se rovněž zlepšila díky rostoucí evropské ekonomice. Záruka pro mladé lidi tedy vedla k pozitivním změnám. (The Youth Guarantee)

Evropská strategie zaměstnanosti (EES) má své počátky v roce 1997, kdy se členské státy EU zavázaly stanovit soubor společných cílů evropské politiky zaměstnanosti. Hlavním cílem Evropské strategie zaměstnanosti je vytváření více a kvalitnějších pracovních míst v celé Evropské unii. V současné době tvoří EES součást prorůstové strategie Evropa 2020, svou činností ji podporuje Výbor pro zaměstnanost a je prováděna v rámci evropského semestru.

Provádění Evropské strategie zaměstnanosti zahrnuje tyto čtyři etapy:

1. Hlavní směry politik zaměstnanosti představují společné priority a cíle v této oblasti, které navrhla Komise, schválily členské státy a přijala Rada EU.

2. Společná zpráva o zaměstnanosti vychází a) z hodnocení stavu zaměstnanosti v Evropě; b) z provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a c) z vyhodnocení srovnávacího přehledu klíčových ukazatelů zaměstnanosti a sociálních ukazatelů. Zveřejňuje ji Komise a přijímá Rada EU.
3. Národní programy reforem předkládají jednotlivé členské státy a následně je analyzuje Komise z hlediska souladu se strategií Evropa 2020.
4. Na základě hodnocení národních programů reforem Komise zveřejňuje sérii zpráv o jednotlivých státech, v nichž analyzuje hospodářskou politiku daného státu a vydává doporučení pro jednotlivé země. (European employment strategy)

Na základě rozhodnutí Rady EU 2015/1848 byly stanoveny čtyři hlavní směry politik zaměstnanosti členských států: (Rozhodnutí rady EU o hlavních směrech politik zaměstnanosti)

1. Podpora poptávky po pracovní síle

Členské státy by měly pomáhat k vytváření kvalitních pracovních míst a omezit překážky s nimiž se setkávají zaměstnavatelé při najímání pracovníků. Dále by měly podporovat podnikání a zejména vytváření a růst malých podniků. Daňová zátěž by měla být přesunuta směrem od zdanění práce na jiné daňové zdroje. Daňové úlevy pro pracující by měly být zaměřeny na odstranění překážek a demotivujících prvků ve vztahu k účasti na trhu práce. Měly by být zohledněny rozdíly hospodářského výkonu jednotlivých regionů, odvětví a podniků, na základě těchto rozdílů by měl být stanovovány minimální mzdy.

2. Zlepšení nabídky práce, dovedností a kompetencí

Členské státy by měly podporovat produktivitu a zaměstnatelnost prostřednictvím vhodné nabídky příslušných znalostí, dovedností a kompetencí. S tím souvisí nezbytné investice do všech systémů vzdělávání a odborné přípravy, s cílem zlepšit jejich účinnost a efektivitu při zvyšování dovedností a kompetencí pracovní síly. Umožnit jim tak lépe předvídat a reagovat na rychle se měnící potřeby dynamických trhů práce. Měly by být řešeny strukturální nedostatky v systémech vzdělávání a odborné přípravy v zájmu zajištění kvalitních výsledků vzdělávání a omezení počtu mladých lidí, kteří předčasně ukončují školní docházku. Měla by být komplexně řešena nezaměstnanost mladých lidí a odstranění překážek při zaměstnávání lidí s postižením a jiných znevýhodněných skupin.

Je třeba zvýšit účast žen na trhu práce a musí být zajištěna rovnost žen a mužů na trhu práce, mimo jiné i rovným odměňováním. Členské státy by měly plně využívat Evropského sociálního fondu v zájmu posílení zaměstnanosti, sociálního začlenění a vzdělávání.

3. Zlepšení fungování trhů práce

Členské státy by měly omezit segmentaci v rámci trhů práce a bojovat proti práci na černo. Rovněž by měly zajistit dostačující právní ochranu všem zaměstnaným osobám i osobám hledajících zaměstnání. Dále by měly vytvořit vhodné prostředí pro nábor pracovníků. Mělo by být zajištěno vytváření kvalitních pracovních míst. Členské státy by měly posílit aktivní politiky na trhu práce a zvyšovat jejich účinnosti. Prostřednictvím aktivní a pasivní politiky by se měly zaměřit na zlepšení souladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce. Členské státy by měly usilovat o lepší a účinnější veřejné služby zaměstnanosti za účelem snížení nezaměstnanosti a zkrácení doby jejího trvání. Dále je třeba odstranit překážky v mobilitě pracovníků a v uznávání kvalifikací s cílem využití maximálního potenciálu evropského trhu práce.

4. Podpora sociálního začlenění, boj s chudobou a prosazování rovných příležitostí

Členské státy by měly modernizovat systémy sociální ochrany, podporovat sociální začleňování jedinců a prosazovat rovné příležitosti. Systémy sociální ochrany by měly podporovat sociální začlenění tím, že budou podněcovat osoby k aktivní účasti na trhu práce a ve společnosti. Zvláštní pozornost je třeba věnovat i základním službám a opatřením s cílem předcházet předčasnému ukončení školní docházky, snížit chudobu pracujících a bojovat proti chudobě a sociálnímu vyloučení. V závislosti na prodlužující se délce života je důležité, aby členské státy zajistily udržitelnost a přiměřenost svých důchodových systémů. Státy by měly zajistit kvalitní a funkční systém pro dlouhodobě nemocné osoby a péče o důchodce. (Rozhodnutí rady EU o hlavních směrech politik zaměstnanosti)

V roce 2014 zahájila EU program **Erasmus+** pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport s rozpočtem ve výši 14,7 miliardy EUR na období do roku 2020. Tento program podporuje mobilitu ve vzdělávání čtyř milionů mladých lidí a pedagogů, přičemž

10 % rozpočtu je vyhrazeno na aktivity v oblasti mládeže, jež poskytnou finanční prostředky pro zhruba 400 000 účastníků programů pro výměnné pobyty mládeže.

(Předloha společné zprávy Rady a Komise)

4.2.1 Politika zaměstnanosti ve vybraných členských zemích

Politika zaměstnanosti v Řecku

Politiky zaměstnanosti jsou financovány ze státního rozpočtu (národní zdroje) a strukturálních fondů EU. Řecko má menší výdaje na aktivní politiky trhu práce než většina ostatních členských států EU a jejich pokrytí je nízké. Převážnou část aktivních programů tvoří přímé vytváření pracovních míst prostřednictvím veřejných prací a náborových dotací pro podniky. (Country Report Greece 2020)

Dávky v nezaměstnanosti jsou v Řecku podmíněny příspěvky na pojištění. Z hlediska mezinárodního srovnání jsou jejich přínosy nízké a využití omezené. (Karantinos, 2011). Hlavní dávky v nezaměstnanosti poskytují náhradu příjmu ve výši zhruba 360 EUR (o něco méně než polovina současné úrovně minimální mzdy) po dobu maximálně 12 měsíců. Dávky v nezaměstnanosti jsou k dispozici pouze osobám, které odváděly příspěvky na pojištění v nezaměstnanosti. Ti, kteří nikdy nepracovali, příkladem jsou nezaměstnaní mladí lidé bez pracovních zkušeností, spadají mimo tento systém.

(Greece's Policies to Improve Employment Rates)

Vnitrostátní cíle strategie Evropa 2020 – Řecko dosahuje dobrých výsledků při snižování míry předčasného ukončování školní docházky a zvyšování terciárního vzdělání. Naproti tomu míra zaměstnanosti a snižování chudoby nedosahují cíle. (Country Report Greece 2020)

Vládní akční plán cílených intervencí na posílení zaměstnanosti mladých lidí:

1. Vytváření pracovních míst pro mladé lidi na základě formálních kvalifikací, prostřednictvím dotovaného zaměstnání.
2. Posílení odborného vzdělávání a učňovské přípravy, dále investice do zprostředkování zaměstnání a do programu stáží. Systémy kladoucí důraz na kombinaci školení a pracovních zkušeností v průběhu a po ukončení vzdělávání.

3. Založení systematických školních programů za účelem podpory získávání prvních pracovních zkušeností (v kombinaci s mentorováním, poradenstvím, školením a praxí), přizpůsobené speciálním požadavkům a potřebám mladých nezaměstnaných.
4. Vylepšení poradenských služeb a kariérního poradenství se zaměřením na nezaměstnané mladé lidi. Posílení školního poradenství, kariérního poradenství a poradenství v oblasti podnikání během terciárního vzdělávání.
5. Posílení podnikání mladých, zaměřit se na nové / inovativní produkty, služby a odvětví podnikatelů.
6. Investování do opatření zaměřených na zmírnění předčasného ukončení školní docházky.

(Youth unemployment in Greece: Situation before the government change)

Politika zaměstnanosti ve Španělsku

Je ve Španělsku řízena státní veřejnou službou zaměstnanosti SEPE. Aktivní politiky – jsou to všechna opatření a programy, které se ve Španělsku provádějí prostřednictvím národního systému zaměstnanosti.

Cílem aktivních politik zaměstnanost je zlepšit kvalitu odborného vzdělávání, podporovat podnikání, aby lidé měli více možností k zařazení a založení vlastní společnosti. Dále programy zaměřené na snižování předčasného ukončení školní docházky a zaručení minimálního počátečního vzdělávání, rovněž na zvyšování kvalifikace pracovníků a zvyšování znalostí nezaměstnaných s cílem usnadnit jejich vstup na trh práce. Španělsko celkově vynakládá na tyto aktivní politiky zaměstnanosti ročně 6 100 až 6 500 milionů eur. Hlavní složkou aktivní politiky trhu práce ve Španělsku jsou vzdělávací programy. Tyto programy představují více než 50 % všech programů pro všechny osoby. Třetí nejdůležitější aktivní politikou je tvorba pracovních míst, která má v posledních sledovaných letech klesající trend v počtu účastníků. Aragon a Katalánsko patří mezi regiony s nejlepší účinností ve svých aktivních politikách, zatímco Asturie, Andalusie a Kastilie-La Mancha v této oblasti selhávají. V aragonském případě je základem úspěchu politika zaměřená na pracovní orientaci. (Malo, 2015)

Na druhé straně jsou pasivní politiky zaměstnanosti známé jako kompenzace v nezaměstnanosti, pasivní politiky zaměstnanosti se tolik nezaměřují na snižování

nezaměstnanosti, ale spíše na pomoc nezaměstnaným, prostřednictvím dávek a dotací. Celkové výdaje veřejných služeb zaměstnanosti v dávkách v nezaměstnanosti činily loni v dubnu 1 468,9 milionů EUR. (Políticas activas y pasivas de empleo)

Se záměrem snížit velmi vysokou nezaměstnanost Španělsko přijalo aktivační strategii na období 2017–2020, schválená královskou vyhláškou 1032/2017 ze dne 15. prosince. Ta je zaměřena na stále vysoký počet lidí (3 410 182), kteří hledají zaměstnání. Soustředí se na tvorbu více pracovních míst přizpůsobených potřebám technických a organizačních změn dnešní doby. (Spain's Activation Strategy for Employment)

Ve Španělsku byla většina opatření na zlepšení zaměstnatelnosti mladých lidí prováděna právě v rámci španělské aktivační strategie pro zaměstnanost na období 2017–2020. Strategie si klade za cíl – snížit nezaměstnanost, zkrátit období nezaměstnanosti, zlepšit služby trhu práce a s tím spojené zvyšování spokojenosti zaměstnavatelů a uchazečů o zaměstnání. (Spain's Activation Strategy for Employment)

Pokyny pro aktivní politiky zaměstnanosti jsou stanoveny na víceletém základě ve španělské aktivační strategii zaměstnanosti, kterou vypracovaly vnitrostátní veřejné služby zaměstnanosti za účasti sociálních partnerů. Stát je odpovědný za regulaci, koordinaci a kontrolu politik zaměstnanosti a má na starosti správu a kontrolu dávek v nezaměstnanosti. Autonomní komunity jsou odpovědné za rozvoj aktivních politik trhu práce na příslušných územích. Tato strategie je prováděna prostřednictvím ročních plánů politiky zaměstnanosti (PAPE). (Social and employment policies in Spain)

Politika zaměstnanosti v Itálii

V Itálii jsou služby zaměstnanosti spravovány národní agenturou pro aktivní politiku zaměstnanosti ANPAL. Aktivní politiky mají preventivní přístup k problému nezaměstnanosti a zaměřují se hlavně na zvyšování úrovně zaměstnanosti.

Mezi základní cíle aktivní politiky patří:

- Upřednostňovat shodu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce
- Zvýšit kvalitu vzdělávacího systému, propojit studium s praxí
- Reformovat sociální záchrané sítě a pobídky pro zaměstnanost a pracovat mimo jiné na postupném snižování daňové a odvodové zátěže
- Zvýšit účast žen na trhu práce (Pracovní politiky v Itálii)

Pasivní politiky jsou zaměřeny na řešení socio-ekonomických problémů, způsobených nedostatkem práce. Jedná se o opatření na podporu příjmů pro lidi, kteří se nacházejí v ekonomických potížích, protože si nemohou najít práci.

V Itálii se většina výdajů aktivních politik zaměřuje na pobídky k zaměstnávání, zatímco výdaje na služby zaměstnanosti, školení a další aktivní politiky v oblasti trhu práce jsou velmi omezené. (Nedávná reforma trhu práce v Itálii)

Výdaje ALMP jsou také přiděleny poměrně více na dotace na zaměstnanost, na rozdíl od služeb zaměstnanosti ve srovnání s partnerskými zeměmi. Aktivní politiky trhu práce obvykle zahrnují tři široké kategorie opatření:

- podpora nezaměstnaným poskytovaná veřejnými službami zaměstnanosti (PES), pokud jde o hledání vhodných pracovních míst, profesní poradenství, podpora při hledání zaměstnání, školení a technická podpora pro start-upy
- poskytování vzdělávacích programů ke zlepšení dovedností / zaměstnatelnosti uchazečů o zaměstnání
- dotace na zaměstnanost na podporu pracovních míst ve veřejném nebo soukromém sektoru

další opatření, včetně opatření na podporu samostatné výdělečné činnosti a začínajících podniků. Služby zaměstnanosti (veřejné financování) jsou klíčové při řízení ALMP. Odborná literatura uvádí, že investice do veřejných služeb zaměstnanosti (PES) a do jejich personálního zajištění přímo souvisí s jejich výkonem a výsledky v oblasti zaměstnanosti. (Nedávná reforma trhu práce v Itálii)

Itálie dosáhla značného pokroku ve svém vzdělávacím systému a zlepšila úroveň dosaženého vzdělání napříč generacemi. Přetrvávají však určité slabiny – zejména nízká míra dosaženého terciárního vzdělání také u mladších generací a vysoká míra předčasného ukončování školní docházky. Cíle EU 2020, kterým je snížení míry předčasného ukončování školní docházky v zemích EU do roku 2020 pod 10 %, nebylo v Itálii doposud dosaženo. (Zaměstnanost, odborné vzdělávání, odborná příprava a sociální politiky v Itálii)

4.2.2 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) je jedním ze strukturálních fondů Evropské unie. Jedná se o klíčový finanční nástroj, který slouží k podpoře zaměstnanosti a sociálního začleňování. Pomáhá lidem nalézt lepší zaměstnání a zajišťuje spravedlivější pracovní příležitosti pro všechny skupiny obyvatel.

ESF díky investicím ve výši cca 10 miliard EUR ročně, zlepšuje příležitosti pro přibližně 10 milionu lidí při hledání nové práce. Evropská komise a partnerské země EU stanovily priority a způsoby, jak bude čerpání z fondu probíhat. Jednou z priorit je posílení adaptability pracovníků pomocí nových získaných dovedností a podniků novými pracovními postupy. Další prioritou je zlepšení zaměstnanosti. Pomocť mladým lidem při přechodu ze školy do práce nebo zlepšit vyhlídky na zaměstnání méně kvalifikovaným uchazečům. Velká část projektů se také zaměřuje na odborné a celoživotní vzdělávání, jejichž cílem je, aby lidé měli možnost získávat nové potřebné dovednosti a znalosti. Mimo jiné se tento fond zaměřuje na pomoc lidem ze znevýhodněných skupin získat práci. (European Social Fund)

Využití Evropského sociálního fondu

Tabulka 10: Rozpočet ESF podle zemí v letech 2007–2013, rozpis spolufinancování z ESF v €

	EU	Národní	Celkem
Řecko	4 363 800 403	770 082 816	5 133 383 219
Španělsko	7 930 858 086	3 110 803 071	11 041 661 157
Itálie	6 951 135 372	6 811 802 775	13 762 938 147

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské unie

Výše uvedená tabulka poskytuje přehled alokací rozpočtu podle vybraných zemí. V letech 2007–2013 získalo Řecko finanční prostředky ve výši 4,3 miliardy EUR z fondu ESF. Spolu s národním spolufinancováním se jedná o 5,1 miliard EUR, které byly využity na oblast lidských zdrojů, vzdělávání a reformu pracovního trhu.

Program „Jedno vzdělávání pro všechny“ měl za cíl zlepšit jazykové dovednosti dětí přistěhovalců a podpořit tak jejich vzdělávání a integraci. Projekty celoživotního učení mají důležitou roli, poskytují dospělým další šanci na vzdělávání, umožňují jim získat kvalifikaci a tím zlepšit i kvalitu jejich života a integraci do společnosti. Projekt „Školy druhé šance“ dává lidem s předčasně ukončenou školní docházkou možnost druhé šance na

vzdělání. Velká část řeckých občanů se v závislosti na velmi vysoké dlouhodobé nezaměstnanosti snaží začít podnikat. Programem, který jim měl prostřednictvím školení, poradenství a startup financování pomoci realizovat jejich nápady a ambice, zejména v regionech, kde je nejvyšší nezaměstnanost, byl projekt na podporu podnikatelských aktivit, který nabízel podporu až 20 000 lidem při vytváření vlastního podnikání. (Greece and the European Social Fund)

Na období 2007–2013 dostalo Španělsko z fondu ESF 7,9 miliard EUR, dohromady s národním spolufinancováním celkový rozpočet činil 11 miliard EUR. Činnosti ESF byly využity prostřednictvím tří celostátních programů, které tvořily 60 % celkových finančních prostředků, zbývajících 40 % bylo rozděleno mezi 19 regionálních programů.

Za zmínku stojí například španělský program „Prepara“ (zpět do zaměstnání) zahrnoval školení a podporu zaměstnanosti, který během prvních šesti měsíců pomohl 150 000 účastníkům, z nichž 20 % si našlo zaměstnání. Dále národní program „Green Jobs“, jehož úkolem bylo zlepšit dovednosti a kvalifikaci pracovníků a snížit hrozbu ztráty zaměstnání. Programu se mělo účastnit více než 28 000 lidí a měl vytvořit 1 000 pracovních míst. Další projekty se zaměřovaly na podporu konkurenceschopnosti, například program v regionu Sierra de las Nieves, který pomohl 1500 místním pěstitelům oliv k uplatnění metod ekologického hospodářství prostřednictvím školení, poradenství a podpory odbytu produktů. Na osmi katalánských univerzitách byl zřízena inovativní program „Síť univerzitního podnikání“ s cílem zvýšit podnikavost studentů a podporovat založení startup společností. (Spain and the European Social Fund)

Na období 2007–2013 Itálie obdržela financování z ESF ve výši 6,9 miliard EUR, díky národnímu spolufinancování tvoří celkový rozpočet ESF 13,7 miliard EUR, což ji řadí na druhé místo v Evropě hned za Německo (15,6 miliard EUR). Italské programy ESF se zaměřují na adaptabilitu pracovníků, vzdělávání, odbornou přípravu a lepší zaměstnatelnost všech skupin osob. Existují také programy pro posílení veřejné správy na jihu země.

V italských regionech ESF podporuje velké množství projektů, které jsou zaměřené na ochranu pracovních míst a pomoc nezaměstnaným při návratu do zaměstnání. Příkladem je iniciativa „Piedmont“, která podporovala lepší vyhlídky na zaměstnání pro mladé lidi a dospělé prostřednictvím interního školení a učňovského vzdělávání. Mnoho projektů podporuje univerzitní vzdělávání a vazby na průmysl. Například na Sicílii

společnosti a výzkumná centra měly k dispozici dotace ve výši 46 milionů EUR na postgraduální studium, průmyslový vývoj a stáže, jejichž cílem bylo zvýšit inovační výkonnost regionu a udržet si mladé nadané lidi. (Italy and the European Social Fund)

Tabulka 11: Rozpočet ESF podle zemí v letech 2014–2020, rozpis spolufinancování z ESF v €

	EU	Národní	Celkem
Řecko	3 898 650 621	1 139 584 712	5 038 235 333
Španělsko	7 063 596 184	3 179 694 553	10 243 290 737
Itálie	10 247 510 115	6 747 205 114	16 994 715 229

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské unie

Ve srovnání s programovým obdobím 2007–2013 je celková alokace ESF na programové období 2014–2020 vyšší pouze v případě Itálie. V rámci období 2014–2020 Řecko získalo téměř 3,9 miliard EUR z fondu ESF, společně s národním spolufinancováním je to suma 5 miliard EUR.

Na období 2014–2020 obdrželo Španělsko z fondu ESF 7 miliard EUR, stát k tomu přidal částku 3,1 miliard EUR, celkový rozpočet Španělska tedy 10,2 miliard EUR.

V letech 2014–2020 poskytl fond ESF Itálii 10,2 miliard EUR, jedná se o zvýšení oproti předešlému programovému období o 3,3 miliard EUR z fondu ESF, Itálie k tomu přispěla částkou 6,7 miliard EUR. Celkem tedy částka téměř 17 miliard EUR.

Každý členský stát spravuje své financování z ESF podle konkrétních výzev, kterým čelí. V Řecku je financování z ESF využíváno především k vytváření pracovních míst a zvýšení zaměstnanosti a podpoře podnikání mladých lidí. V rámci boje proti rostoucí dlouhodobé nezaměstnanosti, podporují investice ESF také rekvalifikace na získání nových dovedností a znalostí, které řecká ekonomika a průmysl potřebují, a zároveň se snaží omezit výskyt „práce na černo“. Lepší dovednosti a kvalifikace jsou základem řecké strategie ESF. Dále financuje opatření ke snížení počtu lidí, kteří předčasně ukončují školní docházku, ke zvýšení využívání možností celoživotního vzdělávání a ke zlepšení systému terciárního vzdělávání. Na národní a regionální úrovni jsou školení, lepší postupy a nové přístupy řízení zásadní pro zvýšení ekonomické konkurenceschopnosti a zlepšení nabízených služeb občanům. (The ESF in Greece)

Španělsko investuje prostřednictvím ESF do systému vzdělávání a odborné přípravy. Mezi hlavní cílové skupiny patří mladí lidé a znevýhodněné skupiny obyvatelstva. Nejvyšší prioritou investic ESF ve Španělsku je pomoc mladým lidem při hledání zaměstnání. Pomocí různých projektů, které zajišťují, aby mladí lidé měli příslušné dovednosti a kvalifikace potřebné na trhu práce, dále rozvoj jejich podnikatelských schopností a spolupráce se zaměstnavateli. Španělsko také výrazně investuje do nabízení příležitostí svým nejzranitelnějším sociálním skupinám a jednotlivcům, aby se snížil počet lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením, jedná se o lidi s postižením, migranty a znevýhodněné ženy. Rovněž probíhá opatření k dosažení podstatného snížení počtu studentů, kteří předčasně opouštějí školy bez kvalifikace. (The ESF in Spain)

Itálie využívá financování z ESF ke zvýšení pracovních příležitostí, zejména u mladých lidí, pomoci znevýhodněným skupinám, zlepšení dovedností pracovních sil, posílení vnitrostátního systému vzdělávání a odborné přípravy pro trh práce. Opatření ESF v oblasti zaměstnanosti se věnují zaměstnávání mladých lidí, boji proti dlouhodobé nezaměstnanosti, podpoře zaměstnanosti žen a pomoci znevýhodněným skupinám, jako jsou přistěhovalci a osoby ohrožené chudobou, připojit se k pracovní síle. Projekty v praxi pomáhají mladým lidem v přechodu ze školy do práce s podporou učňovského vzdělávání a stáží. Velká část finančních prostředků je také vyčleněna na konkrétní opatření v boji proti předčasnému ukončování školní docházky. (The ESF in Italy)

4.2.3 Výdaje na politiky zaměstnanosti

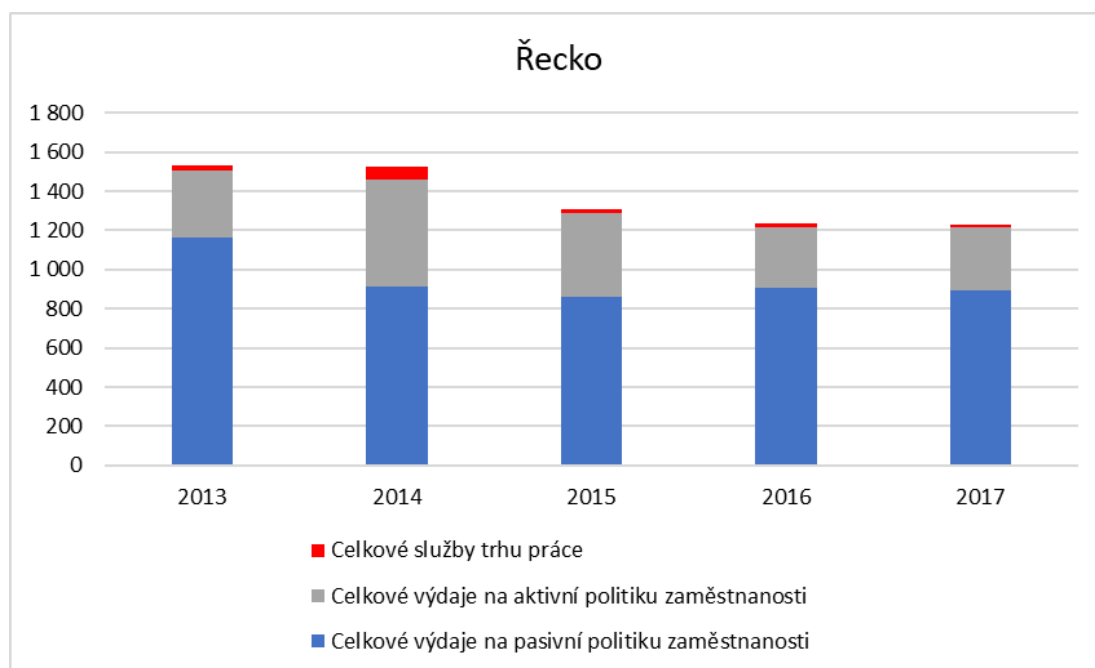
Politika zaměstnanosti v Řecku

Tabulka 12: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Řecku, období 2013-2017, v milionech EUR

Řecko	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové služby trhu práce	21,9	64,2	20,6	21,7	9,7
Celkové výdaje na ALMP	343,7	542,5	427,6	306,1	320,9
Celkové výdaje na PLMP	1 163,8	916,1	857,9	907,5	895,7

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Graf 15: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Řecku, období 2013-2017, v milionech EUR

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Graf č. 15 zobrazuje financování politik zaměstnanosti Řecké vlády v letech 2013–2017. Řecko má ze sledovaných států velmi výrazně nejnižší výdaje na aktivní i pasivní politiky zaměstnanosti. Nejvíce finančních prostředků dlouhodobě vynakládá na pasivní politiku, konkrétně na podpory v nezaměstnanosti průměrně se jedná o výdaje 876 milionů EUR ročně. Druhou výrazně nižší pasivní položkou jsou výdaje na předčasný odchod do důchodu, průměrně 82 milionů EUR ročně. Nejvyšší celkové výdaje na pasivní politiku zaměstnanosti byly zaznamenány v roce 2013 (1 163,8 milionů EUR), kdy byla i zároveň naměřena nejvyšší hodnota nezaměstnanosti. Výdaje na aktivní politiku jsou výrazně nižší, Řecko vynaložilo nejvíce na výcvik a rekvalifikaci, průměrně 124 milionů EUR ročně, následují výdaje na pobídky zaměstnanosti průměrně 117 milionů EUR ročně, poslední výraznější položkou je tvorba nových pracovních míst průměrně 112 milionů EUR ročně, z aktivních politik jsou dlouhodobě nejméně podporovány výdaje na startupy průměrně s pouze 34 miliony EUR ročně. Nejmenší výdaje byly na služby trhu práce v roce 2017 pouze 9,7 milionů EUR.

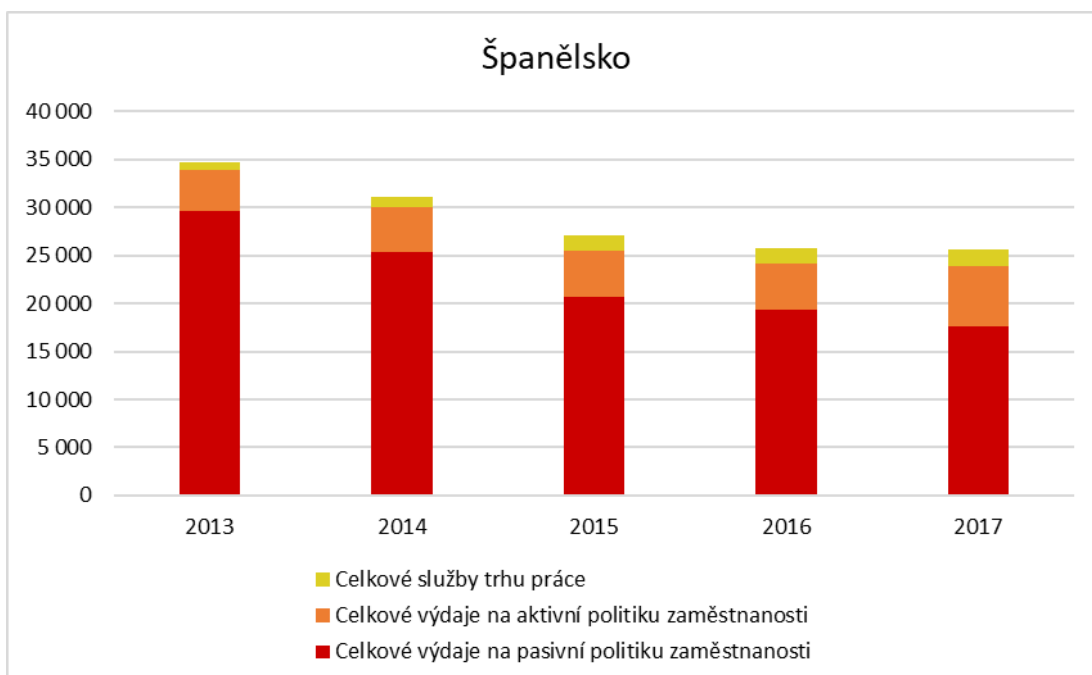
Politika zaměstnanosti ve Španělsku

Tabulka 13: Výdaje na politiky zaměstnanosti ve Španělsku, období 2013-2017, v milionech EUR

Španělsko	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové služby trhu práce	812,5	1 090,1	1 553,8	1 563,9	1 767,3
Celkové výdaje na ALMP	4 324,4	4 658,1	4 848,1	4 930,0	6 153,4
Celkové výdaje na PLMP	29 612,6	25 390,8	20 651,7	19 286,6	17 665,4

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Graf 16: Výdaje na politiky zaměstnanosti ve Španělsku, období 2013-2017, v milionech EUR

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Z tabulky č. 13 a grafu č. 16 je patrné, že Španělsko má výrazně vyšší výdaje na politiky zaměstnanosti než Řecko. Nejvíce vydává na pasivní politiky zaměstnanosti, stejně jako Řecko a Itálie. Opět i v případě Španělska tvoří nejvyšší výdaje podpory v nezaměstnanosti, jedná se o průměrný roční výdaj 22 259 milionů EUR. Následují výdaje na výcvik a rekvalifikaci, průměrně 1 235 milionů EUR ročně. Další velmi výraznou položkou jsou výdaje na podporu startupů, průměrně 1 169 milionů EUR ročně. V posledních letech rostou i výdaje na služby trhu práce, oproti prvnímu sledovanému období se výdaje na tyto služby zdvojnásobily (1 767 milionů EUR). V roce 2014 i přes celkové zvýšení výdajů došlo ke snížení nákladů na pasivní politiku zaměstnanosti, a naopak ke zvýšení nákladů na aktivní politiku zaměstnanosti. V roce 2015 opět dochází k

poklesu celkových výdajů na pasivní politiku, což lze přisoudit postupnému snižování nezaměstnanosti, ke kterému dochází od zlomového roku 2013.

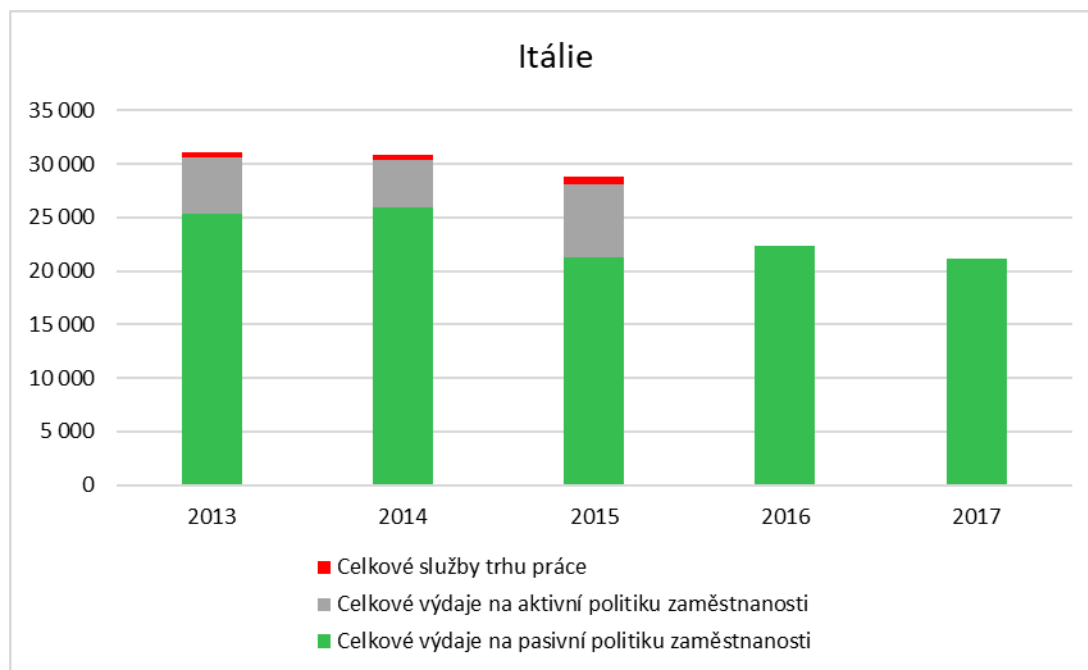
Politika zaměstnanosti v Itálii

Tabulka 14: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Itálii, období 2013-2017, v milionech EUR

Itálie	2013	2014	2015	2016	2017
Celkové služby trhu práce	461,8	413,8	751,5		
Celkové výdaje na ALMP	5 183,8	4 445,6	6 855,9		
Celkové výdaje na PLMP	25 380,1	25 943,0	21 257,2	22 376,0	21 111,8

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Graf 17: Výdaje na politiky zaměstnanosti v Itálii, období 2013-2017, v milionech EUR

Zdroj: Vlastní zpracování, data z portálu Evropské komise

Graf č. 17 představuje rozložení celkových výdajů Itálie na politiky zaměstnanosti. Data aktivní politiky zaměstnanosti a služby trhu práce za období 2016–2017 v případě Itálie nebyla dostupná. Výdaje na pasivní politiky zaměstnanosti jsou srovnatelné se Španělskem, i zde je možné pozorovat klesající trend ve výdajích na pasivní politiku a naopak rostoucí v případě aktivní politiky zaměstnanosti a služeb trhu práce. Již tradičně jsou nejvyšší výdaje věnovány podporám v nezaměstnanosti, konkrétně 21 060 milionů EUR v roce 2015. Následují aktivní programy – výdaje na pobídky zaměstnanosti 3 779 milionů EUR, dále výdaje na výcvik a rekvalifikaci 2 763 milionů EUR v roce 2015.

Naopak vůbec nejméně podporovaný program aktivní politiky zaměstnanosti je tvorba nových pracovních míst, Itálie na tento program dokonce vydala méně finančních prostředků než Řecko, pouze 53 milionů EUR v roce 2015.

4.2.4 Možná doporučení na snížení nezaměstnanosti mladých lidí

Je důležité, aby Řecko a Španělsko snížilo nezaměstnanost mladých, kterým pomáhají programy z Evropských fondů, zvednout úroveň školství tak, aby absolventi našli uplatnění na trhu práce a nestali se nezaměstnanými. Dále je potřebné vzít si příklad ze zemí, kde reformy práce úspěšně proběhly a nezaměstnanost tak byla snížena. Je žádoucí lépe využívat finančních prostředků a nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Z praktické části práce je patrný pozitivní vývoj nezaměstnanosti po ústupu ekonomické krize, zejména u Španělska. Pokud si země vezmou poučení z předešlého váhání, mohou se přiblížit k číslům (procentům), která mají státy více úspěšné. Hlavním důvodem významné míry nezaměstnanosti ve Španělsku je uváděn nedostatek účinných politik zaměstnanosti a nedostatky ve vzdělávacím systému. Problémem, kterému čelí Řecko, je také vzdělávací systém, který má nízkou kvalitu zejména v odborném vzdělávání a přípravě, je uváděna nízká spolupráce mezi firmami a vzdělávacím systémem, existují také nedostatky v oblasti informačních a komunikačních technologií.

Míra nezaměstnanosti mladých v Itálii je stále vysoká, především mezi absolventy, existuje nerovnováha mezi získanými dovednostmi a dovednostmi, které jsou odpovídající pro trh práce. Je stále nutná podpora učňovského vzdělání včetně odborné přípravy. Nepříznivý dopad má také míra předčasného ukončování školní docházky. Je potřebné přijmout preventivní opatření, řešit nevýkonný systém terciálního vzdělávání a uskutečnění reformy univerzit. Zajistit bezproblémový přechod ze vzdělávacího procesu na trh práce a posílit vzdělávání na terciální úrovni, výukou založenou na pracovních činnostech, přípravě a odborném vzdělávání. Přechod na trh práce neusnadňuje vyplácení nízkých hodinových mezd a pracovní smlouvy na dobu určitou. Itálie je benevolentnější k mladým uchazečům o práci, naopak ve Španělsku je odmítnutí vhodného zaměstnání považováno za závažný přestupek, který může vést ke ztrátě určitých výhod.

5 Závěr

V bakalářské práci práce byla analyzována nezaměstnanost mladých lidí na trhu práce ve vybraných státech Evropské unie podle různých hledisek, konkrétně v Řecku, Itálii a ve Španělsku. Byl sledován vývoj nezaměstnanosti u mladých osob ve věkové skupině 15-24 let. Byla uvedena doporučení ke zmírnění nezaměstnanosti mladých lidí v těchto vybraných státech a opatření na straně EU vedoucí ke snížení nezaměstnanosti mladých lidí. Významnou roli pro zaměstnanost mladých lidí zde představuje Evropský sociální fond, který napomáhá k tvorbě nových pracovních míst a k sociální soudržnosti Evropy.

Trhy práce členských států EU dlouhodobě vykazují řadu nerovnováh a asymetrií, které se projevují především u skupin ohrožených nezaměstnaností. Nezaměstnanost mladých v Evropské unii má již přes desetiletí převážně rostoucí charakter, který byl po roce 2008 výrazně prohlouben dopady ekonomické krize. Mladí lidé patří mezi zaměstnance, kteří jsou více ohroženi ztrátou práce, častěji pocházejí z rodin s nezaměstnanými rodiči nebo z rozvedených rodin.

Z analýzy vývoje průměrné míry nezaměstnanosti vyplývá, že navzdory známým zlepšení, je míra nezaměstnanosti mladých lidí stále velmi vysoká. Nezaměstnanost mladých je navíc stále dvakrát vyšší než celková míra nezaměstnanosti. Nezaměstnanost mladých lidí ve věku 15-24 podle vzdělání, byla rozdělena dle mezinárodní platné normy ISCED 2011 do tří skupin podle stupně vzdělání. Na základě pozorování nezaměstnanosti mladých lidí podle vzdělanostní struktury je zřejmé, že největší problémy najít si zaměstnání mají lidé s nejnižším stupněm vzdělání. Naopak lidé s nejvyšším vzděláním dosahovali menší nezaměstnanosti než lidé se středním vzděláním, to se ale netýká Řecka, ve kterém průměrná míra nezaměstnanosti s nejvyšším stupněm vzdělání dosahovala vyšších hodnot než u osob se středním vzděláním. Mnoho absolventů vysokých škol nepracuje ve svém oboru a jsou jim nabízena nevýhodná platová ohodnocení.

V porovnání kvalifikačního nesouladu s profesním uplatněním byli pozorováni mladí zaměstnaní s ukončeným středoškolským nebo terciárním vzděláním, podle vystudovaného oboru vzdělání. Shodně ve všech vybraných zemích a průměru EU-28 byl největší nesoulad ve skupině oborů Humanitní vědy, jazyky a umění, kde mnohdy lidé nepracují ve svém oboru. Naopak skupina společenské vědy, žurnalistika, ekonomika a právo vykazuje nejmenší nesoulad vzdělání a zaměstnání, hodnoty zároveň vypovídají o tom, že není až

takový problém nalézt s touto kvalifikací adekvátní uplatnění. Dalším problémem ve vybraných zemích je dlouhodobá nezaměstnanost, tento problém se může prohlubovat u lidí, kteří déle, než rok nemohou nalézt zaměstnání. Tato skutečnost se zvláště významně odráží na mladé populaci, která je dlouho nezaměstnaná, ztrácí motivaci hledat práci, nezískávají pracovní zkušenosti, snižují ze svých nároků a zvykají si na to, že je mnoho let živí rodiče. Dlouhodobá nezaměstnanost má negativní dopady nejen na jednotlivce, ale i na celou společnost a hospodářství.

V poslední části praktické části jsou uvedena opatření EU, která se snaží pomoci ke snížení nezaměstnanosti. Příkladem pomoci jsou například iniciativy a opatření k podpoře růstu EU, investice pomocí ESF, aktivní politiky jednotlivých států – Řecka, Španělska a Itálie. Dále také urychlení reforem v jednotlivých státech, zajištění rovného přístupu všech mladých lidí ke kvalitním pracovním místům. S ohledem na měnící se situaci v oblasti zaměstnanosti by Evropská unie měla podporovat osobní rozvoj mladých lidí a jejich růst k samostatnosti, přispívat k vymýcení chudoby mladých lidí a všech forem diskriminace, jakož i k podpoře sociálního začleňování. Nezaměstnanost mladých lidí v EU představuje pro jejich osobní rozvoj stěžejní problém při zařazení se do „života“. Nejvyšší prioritou EU tak i nadále zůstává podpora a pomoc zaměstnanosti mladých lidí na trhu práce a získání možnosti rozvíjet své dovednosti, které tyto mladé lidi připraví na budoucí zaměstnání. Evropská komise předložila návrhy, jak řešit problém s nezaměstnaností mládeže. Záruky pro mladé lidi vycházejí ze zkušeností zemí, jako je například Rakousko nebo Finsko, členské státy se zavázaly v provádění záruk pro mladé lidi tím, že zajistí podporu při získání zaměstnání formou kvalitní nabídky zaměstnání, dalšího vzdělávání nebo stáže.

Důležitá je rovněž mobilita mladých na evropském trhu práce, které může bránit nedostatečná znalost cizích jazyků. Bylo by dobré více podporovat výuku angličtiny a němčiny, země jsou turisticky zaměřené, mnoho mladých lidí by v tomto oboru mohlo najít uplatnění. Prosadit celostátní uznávání kvalifikací a dovedností, což mobilitu také podpoří. Dále je také potřeba zvýšit úsilí v zajištění dostatečné úrovně dovedností, podporovat perspektivní obory jako je oblast informačních a komunikačních technologií a jiných technických oborů.

Ve sledovaných státech došlo ke zlepšení situace, nezaměstnanost mladých lidí však stále zůstává výrazně nad průměrem Evropské unie. Důležitým krokem ke snižování nezaměstnanosti bude cílenější výběr programů aktivní politiky zaměstnanosti, který bude lépe reagovat na aktuální potřeby.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Knižní zdroje

- BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4.
- BUCHTOVÁ, Božena. *Nezaměstnanost: psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada, 2002. Psyché (Grada). ISBN 80-247-9006-8.
- DVOŘÁKOVÁ, Zuzana. *Management lidských zdrojů*. Praha: C.H. Beck, 2007. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-893-4.
- HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. přeprac. vyd. Slaný: Melandrium, 2002. ISBN 80-86175-25-1.
- HOLMAN, Robert. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.
- JÍROVÁ, Hana. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 1999. ISBN 80-7079-635-9.
- JUREČKA, Václav a Ivana JÁNOŠÍKOVÁ. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2009. ISBN 9788024820651.
- KUCHAŘ, Pavel. *Trh práce: sociologická analýza*. V Praze: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1383-3.
- MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-901424-9-4.
- NĚMEC, Otakar. *Lidské zdroje na trhu práce: vývoj a tendence v souvislosti se vstupem České republiky do EU*. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 8086419-48-7
- RIEVAJOVÁ, Eva. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Bratislava: Ekonóm, 2009. ISBN 978-80-225-2878-8.
- SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*: 18. vydání. Přeložil Martin GREGOR. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

6.2 Internetové zdroje

Trh práce. Miras.cz [online]. Dostupné z:

<https://www.miras.cz/seminarky/mikroekonomie-n11-trh-prace.php>

Definice nezaměstnané podle Eurostatu. Eurostat [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Unemployment>

Definice nezaměstnané podle ILO. ILO [online]. Dostupné z:

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_422438.pdf

Unemployment rate. Investopedia [online]. Dostupné z:

<https://www.investopedia.com/terms/u/unemploymentrate.asp>

European Commission. Active labour market policies [online]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/european-semester_thematic-factsheet_active-labour-market-policies_en_0.pdf

Unemployment statistics. Eurostat [online]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tepsr_wc170/default/table?lang=en

Youth long-term unemployment rate. Eurostat. [online]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/yth_empl_120/default/table?lang=en

Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). Český statistický úřad. [online]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

Chamoutová D., Kleňha D., Koucký J., Trhlíková J., Úlovec M., Vojtěch J. Sestavila Chomová P. *Uplatnění absolventů škol na trhu práce* [online]. Praha: NÚV, 2019.

Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vystupy/uplatneni-absolventu-skol-na-trhu-prace-2018>

Youth Employment Initiative. European Commission [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176&langId=en>

The Youth Guarantee. European Commission [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079&langId=en>

European employment strategy. European Commission [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=101&langId>

Rozhodnutí rady (EU) 2015/1848 o hlavních směrech politik zaměstnanosti členských států pro rok 2015. Dostupné z:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOL_2015_268_R_0005

Předloha společné zprávy Rady a Komise za rok 2015 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018). Evropská komise. [online].

Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/CS/1-2015-429-CS-F1-1.PDF>

European Semester 2020: Country Report Greece 2020. European Union. [online].

Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/60d7b976-5a08-11ea-8b81-01aa75ed71a1/language-en>

UKEssays. November 2018. Greece's Policies to Improve Employment Rates. [online].

Dostupné z: <https://www.ukessays.com/essays/economics/greeces-policies-to-improve-the-unemployment.php?vref=1>

Youth unemployment in Greece: Situation before the government change. European Parliament. [online]. Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/542220/IPOL_BRI\(2015\)542220_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2015/542220/IPOL_BRI(2015)542220_EN.pdf)

Labour Market Measures in Spain 2008–13: The Crisis and Beyond. Miguel Á. Malo.

[online]. 2015. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_449933.pdf

POLÍTICAS ACTIVAS Y PASIVAS DE EMPLEO. Universidad de Castilla-La Mancha.

[online]. Dostupné z: <https://ftaadcee-ab.uclm.es/2020/01/23/la-delgada-linea-entre-las-politicas-activas-y-pasivas-de-empleo/>

Spain's Activation Strategy for Employment. Lourdes López Cumbre. [online]. 2018.

Dostupné z: <https://www.ga-p.com/wp-content/uploads/2018/07/spains-activation-strategy-for-employment.pdf>

Social and employment policies in Spain. European Parliament. [online]. 2017 Dostupné z:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/607331/IPOL_IDA\(2017\)607331_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/607331/IPOL_IDA(2017)607331_EN.pdf)

Pracovní politiky v Itálii. LUISS. [online]. 2015. Dostupné z:

https://tesi.luiss.it/18216/1/205131_MERCANTI_ANDREA.pdf

Nedávná reforma trhu práce v Itálii: Přezkoumání. Evropská komise. [online]. 2017.

Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/dp072_en.pdf

Zaměstnanost, odborné vzdělávání, odborná příprava a sociální politiky v Itálii. Evropský parlament. [online]. 2019. Dostupné z: [https://carloscoelho.eu/ed/files/employment-](https://carloscoelho.eu/ed/files/employment-vocational-education-and-training-and-social-policies-in-italy.pdf)

[vocational-education-and-training-and-social-policies-in-italy.pdf](https://carloscoelho.eu/ed/files/employment-vocational-education-and-training-and-social-policies-in-italy.pdf)

European Social Fund. European Commission [online]. European Commission.

Dostupné z: <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=en>

Greece and the European Social Fund. © European Union. 2012. ISBN 978-92-79-23451-4

Spain and the European Social Fund. © European Union. 2012. ISBN 978-92-79-23486-6

Italy and the European Social Fund. © European Union. 2012. ISBN 978-92-79-23472-9

ESF budget by country: 2007-2013. European Commission. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=574&langId=en>

ESF budget by country: 2014-2020. European Commission. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=443&langId=en>

The ESF in Greece. European Commission. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=382>

The ESF in Spain. European Commission. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=378>

The ESF in Italy. European Commission. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=386>

Výdaje na politiky zaměstnanosti. Evropská komise. [online]. Dostupné z:

<https://ec.europa.eu/social/search.jsp?advSearchKey=Labour+market+policy+-+Expenditure+and+participants&mode=advancedSubmit&langId=en>